

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Simona Sajko

PROSTI ČAS MLADIH V ROGAŠKI SLATINI

Magistrsko delo

Ljubljana, 2016

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

MAGISTRSKO DELO

PROSTI ČAS MLADIH V ROGAŠKI SLATINI

Mentor: doc. dr. Milko Poštrak

Simona Sajko

Ljubljana, 2016

ZAHVALA

Iskrena hvala mentorju doc. dr. Milku Poštraku, ki mi je pri pisanju naloge vseskozi dajal strokovne nasvete, mi posredoval svoja znanja ter me usmerjal.

Prav tako se zahvaljujem partnerju in otrokoma, ki so me podpirali, spodbujali ter mi nudili razumevanje in potrpežljivost v času pisanja naloge.

Hvala tudi Alenu za pomoč pri statistični obdelavi podatkov ter mag. Nataši Koražija za lektoriranje naloge.

PODATKI O MAGISTRSKI NALOGI

Ime in priimek: Simona Sajko

Naslov naloge: Prosti čas mladih v Rogaški Slatini

Kraj: Ljubljana

Leto: 2016

Število strani: 69

Št. slik: 0

Št. tabel: 39

Število prilog: 3

Mentor: doc. dr. Milko Poštrak

Deskriptorji: mladi, prosti čas, počitek, zabava, sprostitve, uživanje, druženje, pasivno, aktivno, kulturni kapital, življenjski svet uporabnika, mesto Rogaška Slatina.

POVZETEK:

Prosti čas je v današnjem tempu življenja postal vrednota, ki jo cenimo vsi. Ljudje imamo vedno manj prostega časa, zato pa čas, ki nam ostane na razpolago, skušamo preživeti kar se da kakovostno. Kakovostni prosti čas je tisti čas, ki smo ga sposobni preživeti zares prosto in neodvisno od zahtev zunanjega sveta. Je čas, ki ni zapolnjen z obveznostmi, čas, ki ga kakovostno preživimo z drugimi ali pa ga namenimo samemu sebi, je čas za razbremenitev od naporov v šoli, pri delu, čas, ko se svobodno odločamo za različne dejavnosti.

V teoretičnem delu magistrske naloge sem predstavila splošna teoretična izhodišča o prostem času iz literature. Zajela sem različne opredelitve prostega časa po različnih avtorjih, dejavnike, ki vplivajo na oblikovanje načina preživljanja prostega časa, v nadaljevanju pa predstavila različne funkcije prostega časa in nazadnje strnila besede različnih avtorjev o prostem času mladih.

V empiričnem delu naloge sem raziskala, kako prosti čas preživljajo mladi v Rogaški Slatini, koliko prostega časa imajo in kako so s količino le-tega zadovoljni, s kom in kje najpogosteje preživljajo prosti čas, kdo ima največ vpliva na njihovo izbiro prostega časa, kako bi oni najraje preživeli prosti čas in kaj jih pri tem omejuje. Zanimalo me je tudi, ali menijo, da je v Rogaški Slatini dovolj objektov in naprav za preživljanje prostega časa.

Title: Young people and free time in Rogaška Slatina

Descriptors: people, free time, rest, fun, leisure, enjoyment, socialising, passive, active, cultural capital, life-world user, the city of Rogaška Slatina.

ABSTRACT:

Free time has become more appreciated value nowadays. We have less free time, but we try to spend it as wisely as possible. It is time which is spent freely and independently from requirements of the rest of the world. It is time which is not filled with commitments; time we spend with others or by ourselves; time to relieve from school or work; and time to freely decide what to do.

The theoretical part of this thesis describes general theoretical views on spending free time. Different definitions by various authors, factors that influence free time, effects free time has on people and how young people spend free time are presented.

The empirical part describes how youth in Rogaška Slatina spends free time, how much free time they have, satisfaction with the amount of free time, where and whom they spend their free time with, who influences how they spend free time the most, how they want to spend it and obstacles they come up with. I was also interested in their opinion regarding the possibilities of spending free time in Rogaška Slatina.

PREDGOVOR

Živim v Rogaški Slatini, mestu, kjer živi kar nekaj mladih, pa vendar o njihovem preživljanju prostega časa ne vemo skoraj nič. Prav to pa je bil razlog, da sem se lotila raziskave na to temo. Pred izvedbo empiričnega dela naloge sem imela težavo, kje sploh iskati mlade, ali imajo prostor, kjer se zadržujejo, družijo. Zato sem za informacije najprej povprašala na občini in izvedela, da obstaja Mladinski svet občine Rogaška Slatina, katerega glavna naloga je spodbujanje mladih za vključevanje v razne aktivnosti, spodbujanje mladinske kulture, povezovanje mladih, razvoj prostovoljnega dela in podobno. Glavna koordinatorka aktivnosti v Mladinskem svetu je ga. Nataša Klevže, s katero sva stopili v stik in mi je posredovala kar nekaj informacij. Tako sem izvedela, da so leta 2012 odprli nov mladinski center, namenjen predvsem druženju mladih, v njem pa se naj bi organizirali razni koncerti, ustvarjalne delavnice, potopisna predavanja in podobno. Do sedaj so izvedli štiri predavanja na temo sreče, službe in medsebojnih odnosov, med poletnimi počitnicami se bodo izvajale mladinske ustvarjalnice, v prostoru redno vadi jo člani skupine Kvarta in Glasbene šole Simona Plemenitaša. Ni pa prostor nikoli služil kot »klub« za mlade, kjer bi se zabavali, popivali itd. Tako je prostor bolj kot ne sameval, saj ni bilo posebnega interesa mladih, da bi svoj čas preživljali tam.

Ob vsem tem sem se kot profesorica začela spraševati, kje si učenci in dijaki po vseh končanih šolskih obveznostih sploh lahko oddahnejo, spočijejo, si naberejo novih moči in se ne nazadnje družijo z vrstniki. Kot bodoča socialna delavka pa sem pričela biti še posebej pozorna na to, da moramo skupaj z mladimi soustvarjati, jim znati prisluhniti, upoštevati njihove želje in jim dati možnost, da so slišani. Menim, da se v našem mestu vse preveč dela za mlade mimo njih, za njih.

KAZALO

1	TEORETIČNI DEL.....	1
1.1	Prosti čas	1
1.1.1	Različne opredelitve prostega časa	1
1.1.1.1	Mladi in kulturni kapital	4
1.1.2	Sodobne razlage prostega časa.....	6
1.1.3	Dejavniki v uresničevanju prostega časa	7
1.1.3.1	Družina	8
1.1.3.2	Vrstniška skupina	10
1.1.3.3	Šola.....	12
1.1.3.4	Množični mediji.....	13
1.1.4	Funkcije prostega časa	14
1.1.5	Prosti čas mladih.....	16
1.2	Občina Rogaška Slatina.....	20
1.2.1	Geografska lega in splošni podatki	20
1.2.2	Zgodovinski pregled razvoja mesta	21
2	PROBLEM.....	23
2.1	Opis problema	23
2.2	Namen raziskave	23
3	METODOLOGIJA.....	25
3.1	Vrsta raziskave	25
3.2	Merski instrumenti in viri podatkov	25
3.3	Populacija in vzorčenje.....	25
3.4	Zbiranje podatkov.....	25
3.5	Obdelava in analiza podatkov.....	26
4	REZULTATI IN RAZPRAVA.....	27
4.1	Kaj pomeni zate pojem prosti čas?	27
4.2	Koliko prostega časa imaš?	28
4.3	Kako si zadovoljen s količino prostega časa?	29
4.4	Kako preživljaš prosti čas?	30
4.5	Kako pogosto se ukvarjaš s pristočnimi dejavnostmi?.....	32
4.6	Kaj razumeš pod pojmom aktivno in kaj pod pasivno preživljanje prostega časa?	33
4.7	S kom najpogosteje preživljaš prosti čas?.....	36
4.8	Kje najpogosteje preživljaš prosti čas?	38
4.9	Kdo ima največ vpliva na tvojo izbiro prostega časa?	40

4.10	Kako bi ti najraje preživel prosti čas?	41
4.11	Kaj te omejuje pri tem, da prostega časa ne preživljaš na želeni način?	42
4.12	Kako pomemben je zate prosti čas?	43
4.13	Ali meniš, da je v Rogaški Slatini dovolj objektov in naprav za preživljanje prostega časa?	43
4.14	Če je tvoj odgovor da, navedi nekatere izmed njih.	45
4.15	Struktura anketirancev glede na spol	47
4.16	Struktura anketirancev glede na starost	47
5	SKLEP	48
6	PREDLOGI	49
7	LITERATURA IN VIRI	51
8	PRILOGE	55
8.1	Priloga št. 1: Anketni vprašalnik	55
8.2	Priloga št. 2: Tabele	60
8.3	Priloga št. 3: Testiranje hipotez	65

1 TEORETIČNI DEL

1.1 Prosti čas

Prosti čas je ena tistih kategorij, s katero se ogromno ukvarjajo različni družboslovci, od sociologov, pedagogov, vzgojiteljev, učiteljev in ne nazadnje tudi socialnih delavcev. V literaturi je tej tematiki namenjeno veliko pozornosti, čeprav ostaja nejasna kategorija, ki si jo raziskovalci razlagajo glede na različna teoretična – konceptualna izhodišča vsakega avtorja posebej.

Raziskovalci s področja družboslovnih in humanističnih znanosti poskušajo prodreti v fenomen prostega časa, ga razumeti in tudi ovrednotiti. Tako velja, da je prosti čas spremenljiva kategorija, ki se spreminja glede na prostor in čas (Zurc 2008: 37).

1.1.1 Različne opredelitve prostega časa

Nekoč so ljudje imeli med raznimi zaposlitvami oziroma pomembnimi deli vrzeli časa, ki so jih porabili za sebi ljuba opravila. Šele kasneje se je za ta čas prijelo ime prosti čas. Zato je danes v literaturi veliko definicij prostega časa, ki se razlikujejo med seboj (Krivec, Jagodič 2009: 8).

Derganc (2004: 25) pravi, da nekoč prosti čas ni bil problem, ker je bil del naravnega življenja, vsakdanjega ritma. V industrijski, sodobni družbi pa preneha biti naravna sestavina, ampak postane sredstvo za življenje, potreba za počitek, hkrati pa tudi način, kjer naj bi posameznik našel sebe, svojo srečo in svobodo.

Sodobno življenje je prepleteno s številnimi obveznostmi. Prav zaradi delovne, fizične in psihične preobremenjenosti odraslih in otrok postaja preživljanje prostega časa vse pomembnejše (Gorjup 1999: 13).

»Prosti čas je v sodobnih družbah vse bolj čas, ki ga človek uporablja za svojo regeneracijo, za nadomeščanje identitetnih izgub, ki nastajajo na drugih področjih življenja. To je čas za razreševanje konfliktov v socialni sferi, za druženje in vzdrževanje socialnih mrež, ki so posamezniku nujna opora« (Ule 2008: 102).

»Bistvo prostega časa je v tem, da je posameznik resnično svoboden in lahko ta čas izpolnjuje in oblikuje povsem po svojih željah, ne da bi se oziral na kakšno zunanjo nujo ali življenjsko nujno potrebo.«

Opredelitev prostega časa je odvisna tudi od razmer, v katerih živi posameznik. Tako je od njega odvisna sama kakovost življenja in prav tako je tesno povezan z delovanjem posameznika v odnosu do soljudi, skupin, družbe. V življenju posameznika se tako obvezni čas dela in prosti čas močno prepletata. Prosti čas posega v prav vse človekove dejavnosti (Gorjup 1999: 13).

Ulet (2008: 102) pravi, da je prosti čas del vsakodnevne rutine, ko lahko nekaj časa počneš, kar želiš. Ta čas se giblje med časom, ki je na razpolago, nedelovnim časom, časom zase in časom za zabavo. Prosti čas je tudi čas, ki ostane po opravljenih službenih, šolskih in vsakodnevnih obveznostih. In nazadnje je prosti čas tudi čas, ko se ukvarjamo s prostočasnimi dejavnostmi, ki nudijo sprostitev in razvedrilo, zabavo ter osebno in socialno izpolnitev.

Kladnik (1979: 5) pa definira prosti čas takole: »Prosti čas je tisti del časa, s katerim razpolaga posameznik mimo svojih poklicnih, družbenih in družinskih obveznosti in je namenjen za počitek, rekreacijo in razvoj osebnosti ...«

Tako je ena od bistvenih komponent prostega časa svoboda, svobodno odločanje o svojem času in njegovi izrabi (Derganc 2004: 29).

Kladnik (1979: 7) prosti čas deli na:

- *organizirani prosti čas*, ki poteka po nekem načrtu, ki ga določi skupnost ali skupina ljudi. To je čas, ki ga posameznik porabi v raznih strokovnih in družbenih organizacijah, krožkih, klubih ipd.;
- *neorganizirani prosti čas*, ki je namenjen posamezniku, ki ga porabi po vnaprej določenem individualnem načrtu (hobiji ...) ali pa lahko poteka čisto brez načrta, kjer se posameznik ukvarja s trenutnimi zaposlitvami ali pa se preprosto preda sanjarjenju.

»V prosti čas ne sodijo dejavnosti zunaj delovnega časa, ki so povezane z delovnim procesom, čas poti na delovno mesto in nazaj, poraba časa za nujne vsakodnevne potrebe (gospodinjstvo, nakupi, priprava za službo), poraba časa za nego, oskrbo in vzgojo otrok, za osebno higieno, prehrano in spanje. Prostemu času ostane le tisto, kar je zunaj sleherne nuje in

obveznosti. Vmesne dejavnosti med delom in prostim časom pa bi lahko poimenovali polprosti čas (Derganc 2004: 29).«

Lešnik (1982: 115) razume prosti čas kot čas, v katerem se subjekt prostovoljno odloča in vključuje v dejavnosti in s tem nevsiljeno sprejema obveznosti, in tudi čas, ko svobodno uveljavlja svojo osebnost. Gre za tisti čas v človekovem dnevu, ki ostaja med delom, časom za zadovoljevanje fizioloških potreb ter spanjem, z dejavnostmi, ki jih izbira posameznik sam po svoji volji. Tako prosti čas ponavadi ni strnjen, ampak se prepleta med delovni čas, med opravljanje življenjskih potreb in med potrebni počitek. Tako je prosti čas del življenja vsakega posameznika, ki se v njem svobodno giblje, deluje. To pa ne pomeni nujno, da se giblje individualno, ampak je lahko del skupine in tako zadovoljuje socialno potrebo, potrebo po druženju, potrebo po stikih z drugimi (ibid: 116).

Kuhar (2007: 455) dodaja, da definiranje prostega časa sploh ni enostavno, saj ne gre le za skupek aktivnosti oziroma delitev časa, ampak ga vsak posameznik definira glede na svoje videnje šolskih ali službenih obveznosti, vsakodnevnih zahtev, odgovornosti v družini, plačanega dela.

Tako struktura prostega ni več predvsem počitek, rekreacija ali zabava, temveč je del življenja, ki ga človek preživlja sam ali z drugimi. Prosti čas je tako ves čas zunaj subjektivnih nujnih obveznosti. Taka opredelitev dopušča človeku, da si oblikuje prosti čas po svojih interesih, potrebah in smotrih od počitka do ustvarjalno izrabljenega prostega časa, ki ne izključuje niti produktivne dejavnosti niti počitka. Prosti čas je dopolnilo k delu, dejavnik uresničevanja njegove osebnosti in vsestranskih dejavnosti (Lešnik 1982: 122–124).

»Prosti čas je človeku preprosto potreben, toda ne le zaradi počitka, zaradi vzpostavljanja ravnotežja v organizmu, porušenega po naporih, po utrujenosti, temveč za sprostitve, za osrečujoče doživljanje in za ustvarjanje /.../, za nove možnosti, ki jih strogo vezan čas niti ne dopušča, za zadovoljstvo v delu ... (Ivančič 1999: 103).«

Tako ga nekateri poskušajo odvajati od dela in drugih aktivnosti in celo trdijo, da je prosti čas brezzdelje, torej čas, ko človek ne ve, kaj bi počel. Spet drugi pa povezujejo prosti čas z rekreacijo, z delom in trdijo, da v prostem času posameznik zbira moči, ki jih potrebuje na

delovnem mestu. Tretji pa povezujejo prosti čas z oblikovanjem človeka kot celote, da bi se mlad človek lahko vsestransko razvil (Kladnik 1979: 4–5).

Prosti čas lahko najbolj na splošno opredelimo kot hkratnost določenih aktivnosti izkušenj in časa. Različni avtorji postavljajo v ospredje elemente osebne izbire, svobode in samoekspresije.

Dumazedier (v Černigoj-Sadar 1991: 14) pravi: »Prosti čas se sestoji iz različnih aktivnosti, prek katerih posameznik lahko izrazi svojo lastno svobodno voljo po počitku, zabavi, izpolnjevanju svojega znanja, izboljšanju svojih sposobnosti ali povečanju prostovoljnega sodelovanja v družbenem življenju.«

Prosti čas nikakor ni brezzdelje, pravi Gorjup (1999: 13), ampak čas, izpolnjen z različnimi vsebinami, ki zadovoljujejo različne potrebe posameznika. Treba pa je upoštevati, da so dejavnosti lahko različne in da je interes posameznikov za posamično delovanje individualen. Kljub individualnosti pa je treba upoštevati dejstvo, da se pri vključevanju v prostočasne dejavnosti izpolnjujejo in uresničujejo nekatere sekundarne potrebe in da je s tega stališča prosti čas pomemben socializacijski element.

Ivančič (1999: 102) pravi, da opisati, kaj je prosti čas, ni lahko, prav tako ni lahko zajeti vsebin prostega časa. Pravi tudi, da značilnost prostega časa gotovo ni brezzdelje, temveč dejavnost, ki poteka v tem času in rabi predvsem lastnim namenom. Tako je kakovost preživljanja prostega časa vselej odvisna od dela, s tem pa tudi od možnosti za delo.

Ni toliko pomembna količina prostega časa, temveč njegova kakovost. Ne zadostuje, da ima človek dovolj prostega časa, ker mu ta čas ne bo pomenil veliko, če ga ne bo znal kakovostno izrabiti, ustrezno svojim potrebam in interesom (Lešnik 1982: 96).

1.1.1.1 Mladi in kulturni kapital

Prosti čas ni izolirana, avtonomna, od ostalih področij našega življenja ločena dejavnost. Drži, da se v prostem času, posebej v tistem delu, v katerem se lahko v največji meri sami odločamo, kaj bomo počeli in kako, pogosto ukvarjamo s takimi dejavnostmi, ki lahko predstavljajo nasprotje tistega, kar počnemo v na šolo, službo ali druge obveznosti vezanem

času. S tega vidika je prosti čas res lahko videti kot polje svobode, tudi pobeg od resničnosti. Vendar je to zgolj videz. V prostem času smo na različne načine opredeljeni, omejeni, obremenjeni, določeni z vidiki in procesi, ki opredeljujejo naše celotno življenje. In to na materialni, emocionalni in vsaki drugi ravni. Enostavno rečeno: če je naš gmotni položaj dober ali odličen, bomo imeli v prostem času večje in drugačne možnosti, kot če smo brez materialnih sredstev. Če je naše primarno okolje čustveno revno, bomo v prostem času imeli temu primerno siromašnejšo izbiro dejavnosti. In obratno. V zvezi s tem lahko omenimo koncept kapitalov, ki ga je razvijal Bourdieu: socialni, kulturni in ekonomski kapital (Poštrak 2007: 147). Bourdieu je uvedel nove razlike med izvori kapitala, ki služijo temu, da določena družbena skupina potrdi ali spremeni svoje obstoječe mesto v socialnem in kulturnem prostoru (Ule, Miheljak 1995: 50–51).

- *Kulturni kapital*: kot objektiviran kulturni kapital, recimo materialni in virtualni izdelki, definirani kot umetniški, kot institucionaliziran kulturni kapital, recimo število kulturnih ustanov, ter kot personificirani kulturni kapital, torej s socializacijo in inkulturacijo pridobljene in ponotranjene kulturne dobrine. Ta zadnja oblika kulturnega kapitala, torej personificirani kulturni kapital, opredeljuje in je povezan s tistim, kar ponavadi imenujemo kakovostno preživljanje prostega časa (Poštrak 2007: 148). Torej kulturni kapital pomeni možnost poseganja v zbrano kulturno bogastvo družbe in izobrazbeni potencial ljudi (Ule, Miheljak 1995: 51).
- *Ekonomski kapital*: pri Bourdieuju predstavlja dohodke in premoženje, s čimer je tudi določen način preživljanja prostega časa (Poštrak 2007: 148). Torej ta kapital zajema tradicionalni kapital v obliki proizvodnih sredstev, finančnih virov in institucij, ki obvladujejo gospodarstvo (Ule, Miheljak 1995: 51).
- *Socialni kapital*: označuje interakcijske lastnosti mrež, ki posameznikom olajšujejo ali pa otežujejo dosegljivost in rabo različnih kapitalskih virov. Socialni kapital v našem primeru pomeni tudi, s kom oseba preživlja prosti čas. Torej kako nekdo preživlja prosti čas, s koliko razpoložljivimi sredstvi in s kom ga preživlja (Poštrak 2007: 148).

Človekovo življenje se giblje med dvema poloma delovanja: na eni strani imamo delo, ki je potreba oziroma nuja, in na drugi strani pol prostega časa, v katerem pa lahko razvijamo svobodo in osebnost (Kristančič 2007: 17).

Kot pravi Kristančič v svoji knjigi, je »prosti čas današnje dobe svoboda, s katero posamezniki razpolagajo po svojih željah in svoji volji. Prosti čas je svojevrstna potreba v življenju človeka; delo je potreba, da se zagotovi obstoj; prosti čas pa, da ta obstoj doživi« (ibid).

1.1.2 Sodobne razlage prostega časa

Značilnosti sodobne razlage prostega časa največkrat povezujejo z razvojem tehnologije in avtomatizacije. Kristančič v svoji knjigi (2007: 19–20) dodaja naslednje značilnosti interpretacij 20. stoletja:

- prosti čas lahko naredi življenje dragocenejše kot katerokoli delo;
- prosti čas je nujno potreben, saj koristi tako zdravju, razvija značaj, povečuje ekonomsko moč ljudi in je hkrati tudi vzgojno sredstvo;
- prosti čas je nadaljevanje dela;
- prosti čas postaja vse bolj človekova potreba.

Z industrijsko revolucijo postane prosti čas fenomen množične razsežnosti. Pojavijo se zahteve po prostem času. Vendar pa to še ne pomeni, da je vse, kar se dogaja zunaj delovnega časa tudi prosti čas (Černigoj Sadar 1991: 14).

Černigoj Sadar deli opredelitve prostega časa v tri skupine:

- objektivne definicije prostega časa, ki so usmerjene predvsem na dimenzijo časa;
- subjektivne definicije, ki so usmerjene predvsem na kakovost aktivnosti ali bivanja posameznika;
- poskus združitve pristopov.

Avtorji objektivnih definicij prostega časa skušajo čimbolj natančno opredeliti, kaj vse je treba odvzeti od časa, ki ga ima posameznik na voljo, da mu ostane prosti čas.

Preučevanje prostega časa kot samostojnega predmeta se je začelo šele v sedemdesetih letih dvajsetega stoletja. Prve razprave o prostem času so se osredotočale predvsem na odnos med delom in drugimi področji družbenega življenja. Eden prvih avtorjev, ki je opredelil prosti čas v odnosu do dela, je bil Stanley Parker.

Parkerjev model življenjskega prostora ponazarja značilnosti odnosov med različnimi področji življenja. Parker opredeli življenjski prostor kot celoto aktivnosti ali načinov porabe časa, ki ga imajo ljudje na voljo. Loči pet skupin, v katere uvršča naslednje aktivnosti:

1. *Delo, delovni čas, »prodani čas«*: v njem si pridobimo sredstva za življenje; čas, ki ga preživimo na plačanem delovnem mestu.
2. *Delovne obveznosti*: čas, ki ga porabiš kot posledico zaposlitve, a ga dejansko ne preživiš delavno – prevoz in priprave na delo. V nekaterih oblikah je to lahko bolj oblika prostega časa kot dela – branje, klepet med prevozom. V to kategorijo spada tudi plačano nadurno delo, honorarno delo in druge oblike plačanega neformalnega dela.
3. *Eksistenčni čas – zadovoljevanje fizioloških potreb*: čas, porabljen za spanje, hranjenje, umivanje – aktivnosti, ki so potrebne za zdravo življenje. Dodaten čas posvečen tem aktivnostim pa lahko že uvrstimo med prostočasne aktivnosti. Meja med njimi ni jasna.
4. *Polprosti čas – nedelovne obveznosti*: aktivnosti, ki spadajo v prosti čas, a hkrati predstavljajo tudi različno velike obveznosti (npr. skrb za živali). Tudi tu ni jasna meja med obvezno in prostočasno aktivnostjo, uvrstitev aktivnosti v določeno kategorijo je odvisna od posameznikovega stališča do aktivnosti.
5. *Prosti čas*: neobvezni čas, čas brez dolžnosti, izbrani čas, osvobojeni čas. V njem je možna svobodna izbira aktivnosti (Černigoj Sadar 1986: 86–87).

1.1.3 Dejavniki v uresničevanju prostega časa

Med najpomembnejše dejavnike prostega časa, ki so odločilnega pomena za razvoj osebnosti mladega človeka, uvrščamo:

- družino, kot najožje življenjsko okolje;
- skupine vrstnikov;
- šolo oz. vzgojno-izobraževalni proces;
- medije.

Opozoriti pa velja, da je pomen (moč vplivanja) posameznega dejavnika v različnih življenjskih obdobjih različen. Primer: v dobi zgodnjega otroštva je gotovo najpomembnejša družina, kasneje je njen vpliv manjši. Različna pa ni le moč vplivanja, ampak tudi »smer

delovanja» dejavnikov. To pomeni, da so sporočila, vrednote, prepričanja, ki jih hkrati posredujejo različni dejavniki, lahko povsem drugačna (npr. demokratični, ljubeči odnosi v družini, v nasprotju s prikazanim nasiljem, močjo, bogastvom kot vzorcem urejanja medsebojnih odnosov v množičnih medijih) (Černigoj Sadar 1991: 25).

1.1.3.1 Družina

»Kakovost preživljanja prostega časa otrok in mladih se izoblikuje že v družini. Tu otrok pridobiva vzorce vedenja, dela in vrednotenja dejavnosti in delovanja v prostem času. Družina določi in izbira oblike in vsebine preživljanja prostega časa. Skoznje se razvijajo medsebojne vezi, komunikacija, izražajo se interesi in potrebe. Tu se postavljajo temelji otrokovega delovanja v prihodnosti« (Gorjup 1999: 14). Tako ima družina pomembno mesto v procesu posameznikove socializacije. Ta proces ni vezan le na otroke, ampak na vse družinske člane. Prosti čas ima tu pomembno vlogo, saj se preko njega uresničuje čustvo ljubezni, ki veže starše in otroke. Ta vez pa je temeljna osnova, ki omogoča posamezniku sožitje z drugimi ljudmi in z družbo (Hočevnar 1981: 21–25).

Družina je tako prva, ki skrbi za prosti čas, še posebno pri mlajših otrocih, ki so pod nenehnim vzgojnim nadzorom. Kljub temu da je družina izgubila nekatere funkcije, ki jih je imela nekoč, s tem pomen družine ni zmanjšal, temveč celo povečal. Družina namreč posreduje marsikatera čustva in čustvene vrednote, kar je njena prednost pred drugimi vzgojnimi ustanovami (Derganc 2004: 48).

Po mnenju Nevenke Černigoj Sadar (1991: 25) lahko odnos med družino in prostim časom obravnavamo z dveh vidikov. Prosti čas lahko pojmuje kot vir, ki pripomore k stabilnosti in bogastvu družinskih odnosov, kot vir, ki je nujen za razvojne možnosti. V tem primeru prosti čas pomembno prispeva k družini. Lahko pa pojmuje družino kot vir za prosti čas. Družina daje socialni kontekst za večino prostega časa. S tega vidika je prosti čas nujen prostor za svobodo, ekspresivnost in razvoj osebnosti.

»Problematika preživljanja prostega časa v družini je tako raznolika in vsestranska, kot so različni interesi članov družine in vplivi zunanjega okolja. Prosti čas v družini je izrazito povezan z igro. Igra člane družine sprošča in spodbuja njihovo delovanje, jih povezuje in

združuje, sooblikuje in tke medsebojne vezi ...» Igra je pomemben element preživljanja prostega časa tudi pri poznejšem vključevanju otrok v skupine, v vrtcu in v šoli, pa tudi pozneje, ko se mladi združujejo v formalnih in neformalnih skupinah (Gorjup 1999: 14).

Družina je eden od pomembnih dejavnikov vzgoje nasploh. V svoje naloge mora tako vključiti tudi skrb za prosti čas. Partnerja sta »arhitekta družinskega življenja« in tako tudi arhitekta in menedžerja stila preživljanja prostega časa. Družina je primarna socialna skupnost, ki naj bi zadovoljila potrebe vsakega posameznika in mu zagotavljala predvsem stanovitnost – trdnost, vzajemno spoštovanje, samospoštovanje, veselje do življenja, zaupanje, dobro odločanje, ravnovesje – uravnovešenost (Kristančič 2007: 91–92).

Z upoštevanjem kulturološkega pristopa lahko družino obravnavamo s treh vidikov:

- *nuklearna družina*: mož, žena, otroci;
- *razširjena družina*: vključuje stare starše in druge odrasle sorodnike;
- *alternativna družina*: enoroditeljska, odrasli brez otrok, poročeni ali neporočeni, heteroseksualni ali homoseksualni;
- *konstituivna*: sestavljena iz članov več primarnih družin (Kristančič 2007: 93).

V našem prostoru lahko zasledimo različne stile družinskega življenja, ki močno vplivajo na način preživljanja prostega časa. Ta vpliv je izrazit na same otroke, saj partnerja usmerjata interese otrok na tista področja preživljanja prostega časa, do katerih sami čutijo naklonjenost. Je pa izbira preživljanja prostega časa odvisna od staršev, njihovih interesov, nagnjenj in upoštevanja potreb samega otroka (ibid: 97).

Kelly (v Černigoj Sadar 1991: 26) ločuje naslednje vidike prostega časa v povezavi z družino:

1. Prosti čas kot vzajemni interes družine (npr. planiranje dopusta).
2. Prosti čas kot razširitev starševstva (ne gre samo za igre z otrokom, ampak za različne oblike spontanih reakcij).
3. Prosti čas kot možnost za preizkus in razvoj novih družinskih odnosov.
4. Prosti čas kot možnost za avtonomijo in neodvisnost od družine. Prostočasne aktivnosti zunaj doma (treningi, krožki, tečaji).
5. Pričakovanje vzajemne podpore v družini. Prijateljski odnosi in zaupanje znotraj družine, ki se razvijejo v prostem času, pomembno vplivajo na podporo v različnih življenjskih situacijah.

6. Večina ljudi se najraje družijo s tistimi, ki jih pozna in jim zaupa. Prav zato je družina za mnoge prostor, kjer je potrebno najmanj preračunljivosti v lastni predstavitvi.

Pri vseh prostočasnih aktivnostih, ki se dogajajo znotraj družine, se pojavlja vprašanje, ali je takšen način preživljanja prostega časa resnično želena izbira ali pa gre bolj za udobje in izpolnjevanje socialnih pričakovanj. Prosti čas je namreč neposredno vezan na socialne vloge in večina prostočasnih aktivnosti je komplementarna s socialnimi vlogami. Tako lahko rečemo, da tudi naš prosti čas uravnavajo pričakovana pravila in vedenjski vzorci, pa čeprav naj bi bili svoboda in izbira osnovni dimenziji prostega časa (ibid: 27–28).

Prosti čas v družini je lahko močan dejavnik zdrave socializacije, ker se z njim lahko pokaže, kakšno je razmerje med obveznostmi, prostovoljnostjo in prostostjo, ob tem pa delitev dolžnosti in pravic, odgovornosti zase in za druge. To je zagotovo dandanes zelo pomembna vzgojna naloga družine, ki se ne omejuje zgolj na otroke, temveč se razteza na celotno družino (Lešnik 1982: 92).

1.1.3.2 Vrstniška skupina

Eden najpomembnejših dejavnikov pri izbiri interesnih dejavnosti so prijatelji in vrstniške skupine, v katere je mladostnik vključen. Vrstniki dajejo mladostniku prijateljstvo in socialno podporo, mu omogočajo neodvisnost izven domačega okolja in so del prehajanja v odraslost (Derganc 2004: 50).

V primeru, ko prihaja do združevanja iste generacije, lahko začnemo govoriti o nastanku vrstniške skupine. Tako se z vrstniško skupino srečamo že v otroštvu, ko otrok začne obiskovati vrtec, šolo ... Mladi imajo zaradi svojega identitetnega iskanja poudarjeno potrebo po občutku življenjske skladnosti in smiselnosti, zato jih morebitno stanje demoralizacije močno prizadene. Tu imajo prav posebno vlogo vrstniške skupnosti, ki so tako solidarnostne skupnosti kot skupine za »delitev občutka življenjske (ne)skladnosti« (Ule 2000: 57).

Ker sem doma čisto blizu Rogatca, rodnega mesta skupine MI2, bom na tem mestu omenila tudi njih. Njihova druženja v prostem času so zmeraj bolj izgubljala značaj spontanega mladostniškega druženja in zmeraj več je bilo tematskega druženja, druženja z namenom.

Ljubezen do glasbe in klepet o glasbi je postopoma prihajal v ospredje (Hudej 2009: 37). Dirnbekova gor'ca je bil »plac«, kjer so se fantje iz Rogatca družili, zabavali, in prav v tej gor'ci so dobili idejo o začetku glasbenega ustvarjanja. Tako sta se Dimek in Fiki v podstrešnem stanovanju hiše v Rogatcu lotila glasbenega ustvarjanja.

Dimek ne le da ima rad zgodbe, ki prihajajo iz njegovega okolja, pač pa jih naravnost obožuje in na nek način sestavljajo njegov domišljijijski svet. Na trenutke dobi človek vtis, da je Dimek v tem smislu velik ambasador svojega okolja, kot da bi si zadal nalogo, da bo širni Sloveniji predstavil Rogatec in Rogačane (ibid: 165).

Mladinska vrstniška kultura je poseben socialni prostor, kjer se mladi združujejo, oblikujejo, ustvarjajo določeno obliko kulture, zabave in preživljanja prostega časa. Tako si mladina ustvari svoj lastni svet – življenjski svet mladih, ki ga odrasli ne morejo voditi in usmerjati po svoji volji (Ule 1996: 217).

Življenjski svet obsega tisti del sveta, v katerem ljudje živijo svoje privatno življenje, ga po svoje oblikujejo in interpretirajo ter ga doživljajo v neposrednih interakcijah z ljudmi v svoji bližini. Raziskovanje življenjskega sveta je zlasti raziskovanje potreb in možnih rešitev v vseh okoljih, kjer ljudje živijo, od družine in stanovanjske soseske do institucionalnih oblik bivanja in varstva (Šugman Bohinc 2007: 10).

Ko izhajamo iz predpostavke, da so mladi eksperti na podlagi svojih osebnih izkušenj, da so torej oni tisti, ki nam lahko povedo, kako doživljajo dogajanje, je naša naloga, da analiziramo njihove pripovedi, seveda tudi podatke, ki jih zberemo od drugih udeležencev v dogajanju. Temu rečemo tudi raziskovanje življenjskega sveta uporabnikov. Izhajamo iz obstoječega stanja: kakšni so mladostniki tu in zdaj. Kaj lahko skupaj z njimi storimo, da jim bo tu in zdaj bolje. Življenjski svet mladostnika je kompleksen svet, v katerem se mladostnik skuša čim bolje znajti. Razvije različne oblike ravnanja, strategije preživetja (Poštrak 2015: 270–271).

Mladinska vrstniška kultura mladim omogoča primerjavo in izmenjavo izkušenj, posploševanje kulturnih vzorcev, zlasti še vzorcev mladinske potrošnje in preživljanja prostega časa. Je tudi poseben socialni prostor, kjer se mladi ljudje združujejo in na poseben način oblikujejo, pri tem pa tudi sami ustvarjajo določene oblike kulture, preživljanja prostega časa in zabave. To združevanje ima tako predznak formalnega, v okviru katerega pa se začnejo formirati neformalne vrstniške skupine, ki jih običajno povezujejo podobni interesi in

hotenja. Nastanek neformalnih vrstniških skupin je idealni temelj za nastanek mladinskih subkultur, kajti prvotna oblika vrstniške skupine se začne spreminjati ter pridobivati hierarhijo, pravila, norme. S tem pa vrstniška skupina ni več zgolj vrstniška skupina, temveč začne s svojim razvojem podirati meje med njo in obliko mladinskega gibanja (kulture). Prav to lahko pusti pečat celotni generaciji.

Mladinska kultura kot vrstniška kultura postavlja in utrjuje socialne in kulturne povezave med mladimi in jim pomaga v vsakdanjem obvladovanju skupnih problemov. Mladinska kultura je tako postala institucija socialne regulacije življenjskega poteka mladostnikov (Kreml 2003: 24–25).

1.1.3.3 Šola

Šola je najdominantnejša vzgojno–izobraževalna ustanova, ki je dolžna poleg rednega vzgojno–izobraževalnega procesa aktivno poskrbeti za prosti čas mladih.

Mladostnik drugje nadaljuje v šoli zastavljene cilje, se ustvarjalno in sproščeno izraža, samouresničuje. Šolskemu delu je bližje organiziran prosti čas. Posameznik se vključi v organizirano obliko dela po svoji volji in presoji, s tem pa prostovoljno prevzema tudi obveznosti, ki so opredeljene v statutih, pravilnikih in delovnih programih. To je le del prostega časa, ki dopolnjuje pouk in širi obzorje. Neorganiziranega prostega časa je v šoli bolj malo, toda tudi vanj vnašajo mladi pridobitve in izkušnje iz šole.

Čas in pomembnost šole vplivata na pomemben del mladostniškega sveta, to je na vrstniško skupino. Posledica časa in obremenitev šole je tudi ta, da mladostniki nimajo več časa in energije za klasično mladostniško početje. Ta primanjkljaj je nadomestila šola ali bolje rečeno vrstniško skupino je nadomestila razredna skupina. Svojevrstna oblika zaposlitve mladostnikov v prostem času so razni tečaji in neformalno izobraževanje, ki sicer niso šolski, navadno pa dopolnjujejo vsebine, zastopane v šolskih kurikulumih. To spet kaže na pomen šole in izobraževanja, ki zapolnjuje vedno več mladostniškega časa (Kreml 2003: 25–26).

Tako je kot pedagoška komponenta prosti čas izrednega pomena. V prostem času se učenec igra, zabava, uči in socializira. Zato je treba učencem omogočiti igro, ki razvija njihovo dejavnost, delavnost, samostojnost in ustvarjalnost. Dejavnosti v prostem času si učenci izbirajo samostojno, prav tako pa si samostojno tudi izbirajo, s kom bodo preživljali in ustvarjali v prostem času (Hočevar 1981: 21–25).

Čas šolanja se z zahtevnostjo, storilnostnimi in kompetitivnimi pritiski na posameznika približuje delovnemu svetu, še več, postaja vse bolj obremenilna dejavnost, ki zahteva vse več mladostniške energije in časa. Zato tudi mladi vedno bolj potrebujejo sprostitev, miselno in čustveno regeneracijo. Zato postaja prosti čas vse bolj pomemben tudi v odraščanju (Ule 2008: 102).

1.1.3.4 Množični mediji

Mediji vsak dan vdirajo v naše domove, prisotni so na cesti, v avtobusih, na vlakih, v službi, šoli, v naših glavah, pa če to hočemo ali ne. Vse več mladih posveča vse več časa gledanju televizije, branju časopisov in revij, poslušanju plošč in radia. Tako so postali mediji nedvomno najpomembnejši element prostega časa mladostnikov in poleg družine in šole najmočnejši socializacijski dejavnik (Krempel 2003: 26).

Mediji vplivajo na vsa področja družbe. Diktirajo naše življenjske stile in navade, določajo, kako govoriti, kako misliti in delovati, s svojimi stereotipi in klišeji opredeljujejo naša stališča, vplivajo na oblikovanje vrednot že s samo strukturo programa, sporočenimi vsebinami ali pa načinom prikazovanja "resnice". Npr.: množične komunikacije prodirajo v našo zasebno sfero, preprečujejo medsebojni razgovor celo med člani družine, saj namesto razgovora vsiljujejo surogat skupnega gledanja televizije, videa in podobnih medijev. Moči teh sredstev pa se niti ne zavedamo (Ule 1999: 344).

Vse več je reklamnih oglasov: domiselnih, humornih, všečnih, pa tudi drugačnih. Mediji oblikujejo življenjske stile in okuse, zato morejo biti prisotni v njih, da bodo apelirali naravnost na svoj izdelek. Industrija zabave torej živi od prostega časa človeka, ga izkorišča, z njim manipulira. Zastrašujoče je tudi dejstvo, da mladi vse več časa preživijo pred računalnikom ali televizijskim ekranom. Mladi imajo možnost gledati nasilne, agresivne prizore v kateremkoli času; količina nasilja pri računalniških igrah, v televizijskih nadaljevalkih, filmih in drugih oddajah, ki jih mladi največ gledajo, pa je vse večja (Krempel 2003: 26).

Znotraj medijskega sveta obstajajo velike razlike med posameznimi medijskimi zvrstmi, tudi v pomenu zanimanja mladostnikov zanje. Zagotovo pa lahko trdim, da imajo mladostniki z elektronskimi mediji navezane boljše in bolj poglobljene odnose kot s tiskanimi. Tiskani mediji niso za mladostnika posebej zanimivi. Tiskani mediji, predvsem časopisi, le redko namenjajo prostor najstniškim temam, torej ne pišejo za mlade, ampak o mladih. Na najstnike se obrača revijalni tisk. Le-ta je sicer pretežno dekliški in fantom namenja le določene strani, kot so razni testi, lepotni in psihološki nasveti, modni nasveti itn. Raven tega tiska je omejena na tarče in nasvete, s čimer zadosti predvsem potrošniškim zakonitostim in obračanju kapitala.

Audiovizualni mediji, kot so radio, televizija, film, so mediji, v katerih so mladostniki močno zastopani. Mladostniki jih uporabljajo in hkrati jim je namenjen dovršen del programa. Zelo zanimive so tudi razne komercialne postaje, ki predvajajo predvsem glasbo ali videospote ter filmsko produkcijo. Uporaba avdio in vizualnih medijev se razume kot nedejavna oblika preživljanja prostega časa, ki ubija ustvarjalno energijo v tistem, ki gleda ali posluša.

Računalniško omrežje je postalo mladostniški svet in govorimo lahko o novo nastali obliki kulture, to je "internetska kultura". Ker se ta oblika kulture z napredkom tehnologije in z dostopnostjo informacijskih omrežij vedno bolj širi, lahko pričakujemo, da bo postala dominantna komunikacijska kultura, pa tudi eden »osrednjih medijev za izražanje občutij, predstav in misli« (Ule 1999: 293). Deskanje po internetu je pogosto početje mladostnikov v prostem času. Odkar se jim je odprla možnost uporabe interneta tudi v javnih prostorih, je ta način komuniciranja dostopen še več mladim. Najbolj zanimivi so razni "čvekalni" programi (npr. IRC), kjer se srečujejo mladi, ki se ne poznajo in komunicirajo med seboj. Način tovrstne elektronske komunikacije teče po drugačnih normah kot običajno. To tudi vzpostavlja nov, drugačen svet (Krempel 2003: 27).

1.1.4 Funkcije prostega časa

Prosti čas kot splošen družbeni pojav ima različne funkcije, vendar je za nas najbolj pomembna delitev prostega časa glede na funkcije, ki jih opravlja. Te so:

- *počitek,*
- *zabava,*
- *razvoj osebnosti* (Hočevár 1981: 10).

Vsaka izmed treh naštetih stvari pa ima svoje značilnosti. Tako je:

- počitek lahko aktiven (sprehodi, igre, lahka vadba ...) ali pasiven (brezdelje);
- tudi namen zabave in razvedrila je ustvarjanje vedrega razpoloženja in prav ta oblika prostega časa je značilna potreba mlade generacije (obiski kinopredstav, prireditve, »žurke doma« ...);
- v dejavnosti prostega časa so vključena različna področja, namenjena razvoju osebnosti (ibid: 39–41).

Tako Kristančič (2007: 41) pravi, da je prosti čas eden od nepogrešljivih pogojev za razvoj:

- telesnih,
- intelektualnih,
- estetskih,
- delovnih,
- tehnično-tehnoloških,
- moralnih,
- socialnih kakovosti v procesu oblikovanja osebnosti.

Gril (2006: 2–3) navaja naslednje funkcije prostega časa:

- *neformalno izobraževanje*: skozi vključevanje v raznolike prostočasne dejavnosti mladostniki spoznavajo različna področja dejavnosti, kjer lahko preizkušajo svoje spretnosti in sposobnosti. Ker se za te dejavnosti večina odločajo prostovoljno, ob tem preizkušajo tudi samostojnost pri izbiranju in odločanju. Tako si mladostnik pridobiva določena znanja in spretnosti, ki prispevajo k izoblikovanju lastne poklicne identitete;
- *vrstniška socializacija*: prosti čas mladostniki večinoma preživljajo s svojimi vrstniki. Tako se naučijo socialnega učenja in razvijanja medosebnih odnosov ter ohranjanja prijateljskih vezi. Med vrstniki mladostniki lažje izražajo svoje ideje in jih poskušajo tudi uresničiti;
- *razvoj societalnih kompetenc*: mladostništvo je življenjsko obdobje, v katerem aktivno raziskujemo družbene vloge in odnose med njimi, kakršne predpostavlja obstoječ družbeni sistem. S sodelovanjem v dejavnostih, ki so javnega pomena (dobrodelne akcije, prostovoljstvo, kulturne prireditve ...), si mladostniki pridobivajo znanja in spretnosti, ki so potrebne za vključevanje v družbenopolitično dogajanje. Na podlagi izkušenj z javnim delovanjem si širijo obzorje o odnosih v širši družbi.

1.1.5 Prosti čas mladih

Gril v svoji knjigi (2006: 1) prosti čas mladih opredeli nekako takole: to je čas za razbremenitev intelektualnih in fizičnih naporov v šoli ali pri delu in drugih vsakodnevnih obveznostih. Tisto, kar prostočasne dejavnosti razlikuje od vseh drugih dejavnosti, je prav to, da jih ne doživljamo kot neko obveznost, ampak si vsak posameznik prostovoljno izbira, kaj bo počel v svojem prostem času. Porabljamo ga lahko za različne interesne dejavnosti, vendar pa je najpogostejše to čas druženja s prijatelji in ustvarjanje novih stikov z ljudmi. Za mladostnike pa je predvsem pomembna kakovost prostočasnih dejavnosti, kajti njihov prosti čas obsega ves čas izven šole (učenje in domače naloge štejemo kot del šolskih obveznosti in jih ne uvrščamo med prostočasne dejavnosti). V prostem času so mladostniki večina izven nadzora odraslih (razen v organiziranih prostočasnih dejavnostih), sami ali v družbi svojih vrstnikov, zato je še kako pomembno, kaj v tem času počnejo in kakšne izkušnje si pridobivajo.

Prosti čas mladih je čas, ki jim ostane po opravljenih učnih obveznostih in obveznostih, ki jih predpisujejo zahteve življenja doma in v šoli (pomoč v gospodinjstvu, domače naloge ...), ter čas, ki jim preostane, potem ko zadovoljijo temeljne življenjske potrebe (spanje, prehranjevanje ...) (Derganc 2004: 29).

Prosti čas mladih je tudi čas zmanjšanja nadzora nad mladostniki. Sodobna industrija prostega časa za mlade s produkcijo modnih stilov, elektronske industrije zmanjšuje prostor samostojnosti in vzdržuje nadzor nad prostim časom (Ule 2008: 103). Poleg staršev izvajajo nadzor še vsi, ki skušajo s svojimi pedagoškimi intervencijami, načrtovanji, omejitvami, vzpodbudami načrtovati in nadzirati delovni in prosti čas mladih. To so različne institucije, ki bedijo nad vzgojo in mladimi (Ule 2000: 63).

Prosti čas je za mlade najbolj priljubljen čas, saj takrat lahko izbirajo dejavnosti, ki jim najbolj ugaajo, zato je to njihov čas, čas, ko se posvetijo samemu sebi. Ta čas ni vezan na določen kraj ali prostor, zato ga lahko preživljajo povsod. Tako ga mladi pogosto preživljajo v svoji sobi, ki je opremljena z novo tehnologijo (Bajzek 2008: 278). Tako se mladi ne izolirajo, kot menijo njihovi starši, ampak na ta način vzpostavljajo živi stik s svetom in s prijatelji. Izražajo se svobodno, tako kot je njim všeč (ibid: 299).

Vendar pa je prosti čas mladih pogosto tudi vezan na odnose z drugimi vrstniki oziroma prijatelji. Televizija in računalnik ne moreta ponuditi tistega, kar mladostnik potrebuje pri svojem odraščanju in kar mu lahko da skupina prijateljev.

Bajzek (2008: 278) nadalje pravi, da je prosti čas tudi čas svobode. Čeprav mladi pogosto ostajajo s prijatelji v istem kraju ali celo istem prostoru, pa vendar je to kraj svobode, kjer se počutijo drugače, varno in svobodno.

Prosti čas mladih je tudi čas globokih komunikacij in sprejemanje novih doživetij. Komunikacija med mladimi je tako pristnejša, ker se jim ni treba varovati pred zunanjimi nevarnostmi, kot je to potrebno doma, v šoli.

Prosti čas predstavlja za mlade čas osebne rasti, ko skozi osebne dejavnosti preizkušajo sami sebe in svoje sposobnosti, ki niso vezane na šolo.

Prosti čas mladi doživljajo kot čas, ki ga lahko preživijo tako, kakor si želijo (ibid: 286).

Raziskave kažejo, da mladi v Sloveniji najpogosteje preživljajo svoj prosti čas pasivno, se pravi največ gledajo televizijo, poslušajo glasbo ali so s prijatelji (Ule, Mihelj 1995: 80).

Pomembno mesto v vsakdanu mladih zavzemajo tudi gospodinska opravila, delo na kmetiji oziroma na vrtu in ukvarjanje z otroki. Oboje pa zapolnjuje čas v večji meri ženskam kot moškim (Ule in Kuhar 2002: 69). Bolj aktivne oblike prostočasnih dejavnosti pa so manj pogoste in prisotne (Kuhar 2007: 453).

V raziskavi Mladina 2000 kot najpogostejšo prostočasno dejavnost mladi navajajo ukvarjanje s športom, obiskovanje kina, gledališča in koncertov, lenarjenje, dodatno izobraževanje, obiskovanje sorodnikov. Kot manj pogosto pa so navedli branje, pisanje, ukvarjanje z glasbo, zelo redki pa se ukvarjajo z humanitarnimi dejavnostmi in političnimi aktivnostmi (Ule in Kuhar 2002: 70).

Kako mladi v Sloveniji dojemajo oziroma razumejo prosti čas:

»... prosti čas mi je, ko ne rabim odgovarjat nobenemu in gledam v zrak. Sam se ukvarjam s svojimi mislimi in glasbo, to je resnični prosti čas...« (Nejc, 26 let)

»Čas, v katerem bi človek naj skrbel za svoje duševno in telesno zdravje, z aktivnostmi, ki se mu zdijo za to primerne. Pri meni so to glasba, šport in druženje s prijatelji, branje knjig in TV...« (Matjaž, 29 let) (Kirbiš 2011: 249).

Pogosto slišimo, da je prestopništvo mladoletnikov povezano z načinom preživljanja prostega časa in da zaidejo na kriva poti ravno zato, ker so v prostem času prepuščeni samim sebi in različnim škodljivim vplivom. Mesec (1981: 55) pravi, da značilnosti prostega časa niso vzrok prestopništva, so pa lahko pogoj ali povod odklonskega vedenja. Našteje tudi nekaj značilnosti oziroma teorij, ki pravijo, zakaj mladi zaidejo na kriva pota:

- *odsotnost nadzorstva*: pogosto slišimo, da mladi zaidejo na kriva poti, ker nimajo pravega nadzora. To pa pomeni, da odsotnost nadzorstva ni vzrok prestopništva, ampak le okoliščina oziroma pogoj, da se težnje po odklonskem vedenju tudi uresničijo. Te težnje pa je v resnici povzročilo nekaj drugega. Vendar pa to ne pomeni, da vprašanje nadzorstva v prostem času ni pomembno. Mladostnik potrebuje oporo in razumevanje starejših, vendar na način, da ga ne omejuje pri iskanju njegove samostojne poti v življenju;
- *slabi zgledi*: pogosto se tudi govori, da zaradi slabih zgledov v svojem okolju ali nekih drugih zgledov, mladi zaidejo na kriva pota. Če bi bilo tako, bi prestopniška dejanja storili vsi, ki so videli slabe zgleds, bodisi v okolju bodisi v množičnih občilih. Mladostniki se morajo že prej po nečem razlikovati od ostalih, da slabi zgledi lahko nanje tako učinkujejo. Slabi zgledi pa niso samo značilnost prostega časa, ogromno jih je tudi v neprostem času, tako v šoli kot na delovnem mestu;
- *vpliv skupine*: ta teorija pravi, da do odklonskega vedenja pride pod vplivom skupine. Mladostniki se šele takrat, ko so v skupini, opogumijo, da se vedejo odklonsko. Skupina vpliva nanje, da se vedejo drugače, kot bi se vedli kot posamezniki;
- *brezdelje*: brezdelje, odsotnost dolžnosti, naj bi bili vzrok prestopništva;
- *priložnosti in vabe*: v prostem času ima mladostnik možnost raziskovanja širših okolij in različnih družbenih situacij. Taki položaji izzivajo v njem prikrite težnje in potrebe, ga zapeljujejo. Treba pa je poudariti, da priložnost sama ni dovolj za prestop, če mladostnik ni dovzeten za njeno izzivanje;
- *položaji, kjer ni jasnih pravil, in obremenilni položaji*: pri raziskovanju novih družbenih položajev zaide mladostnik v nove, do tedaj neznane položaje, v katerih pa ne ve, kaj je prav in kaj ne in je izpostavljen različnim obremenitvam (Mesec 1981: 53–55).

Kuhar (2007: 466) v svojem članku navaja naslednje pasti v zvezi s preživljanjem prostega časa mladih:

- prevlada medijsko usmerjenih in potrošniško naravnanih pasivnih, nekreativnih prostočasnih vzorcev, torej gre za komercializacijo prostega časa (Kuhar 2007: 466). Nekreativni prosti čas, ki ga mladi preživijo na pasiven način, je torej čas, ki vzbuja malo zadovoljstva. Tako je po eni strani prosti čas zelo zaželen, pa vendar ga posamezniki preživljajo z dejavnostmi, ki nudijo najmanj zadovoljstva, najmanj prispevajo k samopodobi posameznika in imajo zelo majhen socialni pomen (gledanje televizije, obsedenost z igrigami, opijanje, ipd.) (Ule 2000: 67). Pasiven prosti čas ni problematičen, saj vsakdo potrebuje čas za popolno sprostitev, za ležanje, gledanje televizije. Kadar pa ta čas postane edina strategija za preživljanje prostega časa, pa lahko preide v resen problem. Vzorci le tega se spremenijo v navado, ki lahko vpliva na kakovost posameznikovega življenja (Ule 2008: 104);
- komercializacija prostočasnih aktivnosti ustvarja neenakosti in izključenosti med posamezniki. Številne industrije nenehno proizvajajo izdelke, storitve, s katerimi želijo napolniti prosti čas mladih. Tisti, ki si zaradi slabega materialnega stanja različnih prostočasnih aktivnosti ne morejo privoščiti, se počutijo prikrajšani;
- vse več mladih se v prostem času zateka v individualno zasebnost svoje družine, kar je problematično za mlade, saj nimajo na voljo čustvenih in drugih opor v družini. Mladi se pogosto v prostem času zatekajo v virtualne svetove, kjer se počutijo varne;
- vse večji poudarek koriščenju prostega časa za nabiranje kompetenc, namensko oblikovanje telesa, ipd, kar vodi do večjih obremenitev in dodatnemu stresu. Če postanejo prostočasne dejavnosti, podobne učnim uram, se zamegli meja med prostim in delovnim časom. Prosti čas postaja vir stresa namesto oddiha (Kuhar 2007: 467).
- brezposelni in učno neuspešni mladi svoj prosti čas pogosteje preživljajo pasivno, kar pa ne vodi do kreativnega soočenja s problemi. H kreativnejšemu preživljanju prostega časa mlade lahko usmerjajo mladinski klubi in centri, ki nudijo prostor druženja, vrstniškega združevanja.

Pasivno preživljanje prostega časa ne vodi do kreativnega soočenja s problemi, ampak do še večje socialne izključenosti. Občutki nezadovoljstva zaradi slabega uspeha v šoli ali zaradi brezposelnosti lahko pasivizirajo osebo tudi v prostem času ali pa pasivno preživljanje prostega časa ni zgolj posledica problemov na drugih področjih, temveč samostojen vzrok, ki vpliva tudi na preostale življenjske izbire (Kuhar 2007: 468).

Aktivna in kreativna izraba prostega časa (na primer ukvarjanje s kakim športom ali hobijem) je naporna, zahteva disciplino, vadbo, znanje in sposobnosti. Sodobna potrošniško naravnana kultura pa skozi medije in javno mnenje ne privzgaja teh zmožnosti in dejavnosti, ampak deluje ravno nasprotno. Če je posameznik preutrujen, mu manjka samodiscipline za preseganje začetnega odpora do potrebnih naporov in vadbe, zato se bo odločil za takšno preživljanje prostega časa, ki je manj naporno, čeprav nudi le malo zadovoljstva, samospoštovanja, užitka in ima na koncu majhen socialni pomen (Ule 2000: 67).

Prosti čas je nujno potreben, da ljudje vzdržimo napetosti v drugih sferah. To velja prav tako za mlade, ki še niso zaposleni, pa vendar so pritiski šole vse večji. Tako se ravnotežje med prostim in delovnim časom (tudi časom, ki ga prebiješ v šoli, in časom za pripravo na šolo) zaradi zahtevnosti šolanja vse bolj ruši (Kuhar 2007: 456).

Posamične in skupinske oblike preživljanja prostega časa vodijo k premagovanju odtujenosti in vključevanju v družbeno koristne dejavnosti. Prosti čas je pogoj za vključevanje v prostovoljne dejavnosti. Torej ima prosti čas tudi lahko družbeno koristen in socialni pomen (Strojin 1986: 105).

1.2 Občina Rogaška Slatina

1.2.1 Geografska lega in splošni podatki

Občina Rogaška Slatina je obmejna, turistična občina, ki leži v vzhodni Sloveniji. Sedež občine, ki združuje krajevne skupnosti Rogaška Slatina, Kostrivnica in Sv. Florijan je v kraju Rogaška Slatina od leta 1994. V občini živi več kot 11.500 prebivalcev, od tega jih malo manj kot polovica (5.500) živi v mestu Rogaška Slatina (spletni vir 1).

Rogaška Slatina sodi s svojo večstoletno turistično zgodovino med najstarejše in najpomembnejše turistične kraje v Sloveniji (spletni vir 1). Zaradi izvirov mineralnih vod z zdravilnimi lastnostmi, po katerih je dobila tudi ime, je znana predvsem kot zdraviliško središče. K prepoznavnosti mesta pa je v 17. stoletju bistveno prispeval hrvaški ban Peter Zrinjski, ki je vodi pripisoval svojo čudežno ozdravitev. Obširneje jih izkoriščajo od začetka

19. stoletja, ko so vrelci postali last štajerskih deželnih stanov. Do sredine 19. stoletja je Rogaška Slatina postala mondeno zbirališče avstroogrske elite (spletni vir 2). Zdraviliška dejavnost ter z njo povezane dejavnosti so bile skozi pretekla stoletja odločilen dejavnik razvoja in izgleda naselja, saj se je izoblikovalo značilno zdraviliško-turistično jedro mesta Rogaška Slatina z bogato stavbno dediščino. Druga gospodarska panoga, ki je zaznamovala preteklost in kroji sedanost tega prostora, je steklarska industrija (spletni vir 1). Status mesta je Rogaška Slatina dobila leta 2006 (spletni vir 2).

1.2.2 Zgodovinski pregled razvoja mesta

O naseljenosti kraja v davni preteklosti je zelo malo podatkov. Geografsko ime se veže na poimenovanje bližnjega, vzhodno ležečega Rogatca. Lahko bi rekli »Slatina ali zdraviliški vrelec pri Rogatcu«. Torej lahko sklepamo, da je Rogaška Slatina prvi del imena dobila po kraju Rogatec, drugi del pa po mineralni vodi – Slatini.

Po prvi svetovni vojni je postalo zdravilišče last Jugoslavije. Novi gospodarji so modernizirali nekaj starih hotelov, zgradili Ljubljanski dom itd. Za čas druge svetovne vojne je bila Rogaška Slatina z vso slovensko Štajersko vključena v Tretji rajh. Postala je središče močnih vojaških in policijskih enot in s tem leglo terorja. Velike so bile žrtve za svobodo tudi na območju Rogaške Slatine. Imena 116 žrtev so ovekovečena na granitnem spomeniku v zdraviliškem parku.

Druga svetovna vojna je prinesla zdravilišču ogromno škode, saj je bila Rogaška Slatina vključena v obrambni pas s protitankovskimi okopi, bunkerji ter je postala izhodišče terorja. Kljub temu so vrelci ostali nepoškodovani, bistvene stavbe so se ohranile. Sledovi, ki jih je okupator pustil v Rogaški Slatini, so bili porazni. Vsi hoteli so bili opustošeni, skladišča prazna.

Po drugi svetovni vojni je malo manjkalo, da ne bi zdravilišča opustili ali celo uničili. Za ohranitev se je med drugim zavzel takratni vplivni politik Boris Kidrič, ki je bil družinsko vezan na Rogaško Slatino. Ko je počasi dozorelo spoznanje, da lahko Rogaška Slatina koristno služi zdravju in rekreaciji tudi v novi, socialistični dobi, so se začela izdatnejša vlaganja. V petdesetih letih so začeli globinsko vrtati in iskati nove vrelce. Leta 1965 je bila

zgrajena dvanajstnadstropna Terapija. Istega leta so levo od terapije zgradili pivnico, ki je ponujala tri tipe slatine. Sledile so prenove nekaterih objektov, hkrati pa je zorela želja po izgradnji kakovostnega hotela visokega standarda. Tako so leta 1974 zgradili nov hotel, ki je dobil ime Donat. Leta 1982 pa so zgradili še hotel Savo. Sledila je gradnja kulturnega doma ter izgradnja termalnega kopališča.

S privatizacijo nekdanjega centraliziranega vodenja zdravstvenih uslug se je razvijala široka ponudba, ki še danes temelji na specializiranih raziskavah, paleti raznovrstnih terapevtskih uslug, celotni negi telesa ter rekreaciji.

Rogaška Slatina spada danes med pomembnejše in svojevrstne kraje v Sloveniji. Posebno vrednost ji daje zdravilišče z mineralno in termalno vodo. Je prijetno, skoraj strnjeno naselje, ki vedno bolj pridobiva mestni videz (Sajko 2009: 7–13).

2 PROBLEM

2.1 Opis problema

Živim v Rogaški Slatini, mestu, kjer živi kar nekaj mladih, pa vendar o njihovem preživljanju prostega časa ne vemo skoraj nič. Prav to pa je bil razlog, da sem se lotila raziskave na temo prostega časa mladih. Z raziskavo želim ugotoviti, kako prosti čas preživljajo mladi v Rogaški Slatini, s kom in kje najpogosteje preživljajo prosti čas, kdo ima največ vpliva na njihovo izbiro prostega časa, kako bi oni najraje preživeli prosti čas in kaj jih pri tem omejuje in nazadnje me je zanimalo, ali menijo, da je v Rogaški Slatini dovolj objektov in naprav za preživljanje prostega časa.

2.2 Namen raziskave

Namen raziskave je bil raziskati želje in potrebe mladih v zvezi s preživljanjem prostega časa, ugotoviti, ali imajo le-tega dovolj ter kako ga dejansko preživljajo.

Moj namen je bil natančneje ugotoviti:

- kaj pomeni za mlade sploh pojem prosti čas, kako ga definirajo;
- kaj razumejo pod aktivno in pasivno preživljanje prostega časa;
- koliko prostega časa imajo in s kom ga najpogosteje preživljajo;
- kje preživljajo prosti čas;
- kdo ima največ vpliva na izbiro njihovega prostega časa;
- kako pomemben je zanje prosti čas.

Pred začetkom raziskave sem postavila hipoteze, ki jih bom po podrobni analizi potrdila oziroma ovrgla s pomočjo računalniškega programa SPSS, ki je namenjen statistični obdelavi podatkov.

HIPOTEZA 1: Večina mladih je zadovoljnih s količino prostega časa.

HIPOTEZA 2: Mladi premalo aktivno preživljajo svoj prosti čas.

HIPOTEZA 3: Večina mladih pogosto preživlja prosti čas doma (v stanovanju).

HIPOTEZA 4: Največ vpliva na izbiro prostega časa imajo prijatelji.

HIPOTEZA 5: Večina mladih je mnenja, da je v Rogaški Slatini dovolj možnosti za aktivno in raznoliko preživljanje prostega časa.

3 METODOLOGIJA

3.1 Vrsta raziskave

Podatke sem zbrala s pomočjo anketnega vprašalnika, v katerem so vprašanja zaprtega tipa z vnaprej možnimi odgovori in možnost odgovorov odprtega tipa. Tako je metoda raziskovanja pri mojem delu deskriptivna metoda empiričnega raziskovanja, ker ugotavlja stanje na eni ali več spremenljivkah pri določeni populaciji. Raziskava je tudi kvantitativna, kar pomeni, da sem zbrala tudi številčne podatke o preživljanju prostega časa.

3.2 Merski instrumenti in viri podatkov

Podatke za empirični del magistrske naloge sem zbrala s pomočjo anketnega vprašalnika. Z anketo sem zbirala podatke o prostem času mladih v Rogaški Slatini. Anketni vprašalnik je anonimen, vsebuje 14 vprašanj, od tega 12 vprašanj zaprtega tipa z vnaprej možnimi odgovori in z možnostjo odgovorov odprtega tipa ter 2 vprašanji odprtega tipa.

3.3 Populacija in vzorčenje

Ciljna populacija so bili učenci I. in II. Osnovne šole v Rogaški Slatini, akterji Mladinskega sveta Rogaška Slatina in naključno izbrani mladi med 15. in 25. letom. V raziskavi je sodelovalo skupaj 91 mladih iz Rogaške Slatine, od tega je bilo 53 deklet in 38 fantov.

3.4 Zbiranje podatkov

Raziskavo sem izvajala v mesecu juniju 2015. Ker sem najprej želela na srednjo šolo v Rogaški Slatini, ker sem želela v anketo zajeti tudi dijake te šole, sem obiskala šolo, da prosim ravnateljico za dovoljenje. Ker do nje nikakor nisem prišla, sem z njo kontaktirala preko maila. Žal pa sem naletela na gluha ušesa ravnateljice, češ da »so letos sodelovali v treh

večjih raziskavah in so že malo siti vprašalnikov.« Nato sem za sodelovanje prosila obe osnovni šoli, kjer sem se osebno zglasila in dogovorila za termin anketiranja. Anketiranje je po šolah potekalo v mesecu juniju. S profesorji sem se dogovorila za termin za vsak razred posebej. Nato sem prišla k njim, se jim predstavila, razdelila ankete, jim dala kratka navodila in počakala, da jih izpolnijo.

Nato sem ankete posredovala koordinatorki Mladinskega sveta v Rogaški Slatini, ki jih je razdelila med svoje člane. Med izpolnjevanjem anketnih vprašalnikov nisem bila prisotna, zato jim je kratka navodila posredovala ga. Nataša Klevže. Ker je bilo poletje in čas dopustov, sem dobila vrnjene ankete konec meseca avgusta.

Med poletnimi počitnicami pa sem vseskozi ankete ponujala v reševanje naključno izbranim mladim v Rogaški Slatini.

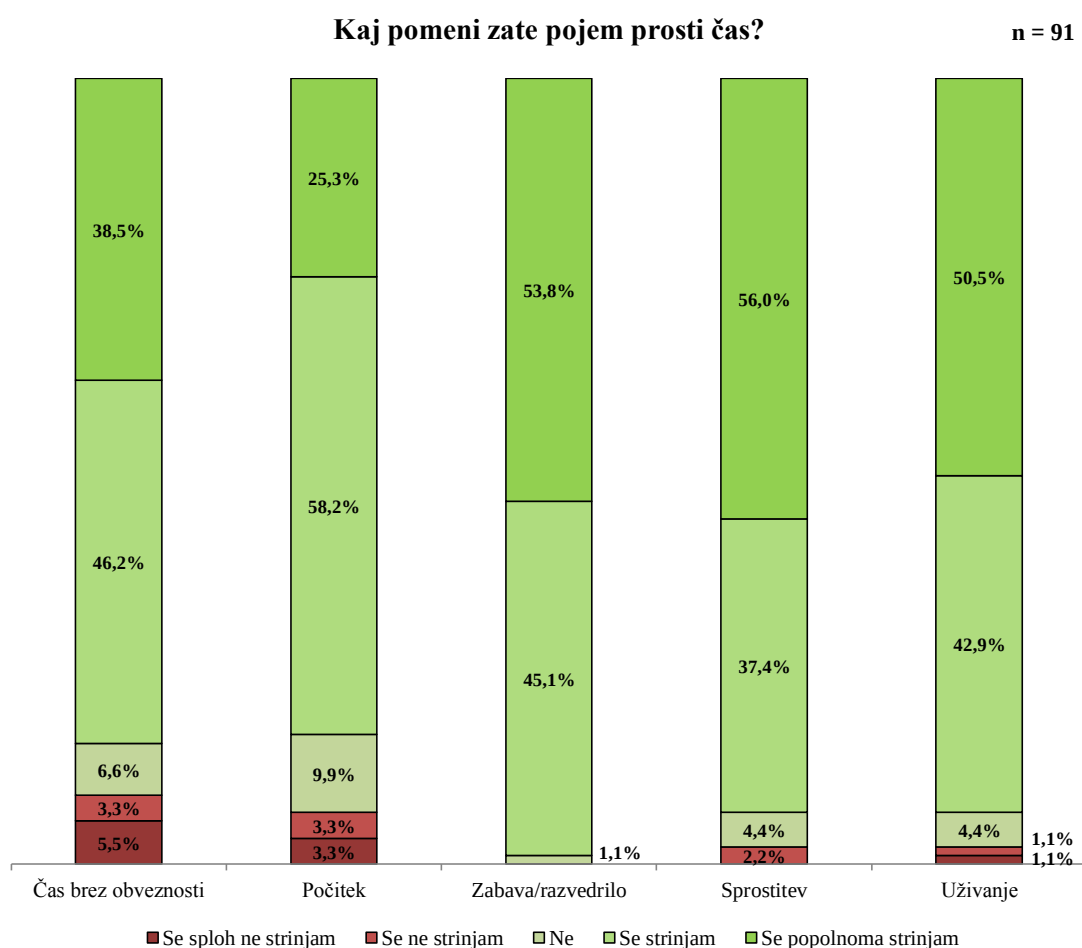
3.5 Obdelava in analiza podatkov

Vsak izpolnjen vprašalnik sem najprej pregledala in izločila nepopolno izpolnjene vprašalnike. Anketne odgovore sem najprej obdelala ročno. Nato pa sem dobljene rezultate prepisala v računalnik in jih obdelala z računalniškim programom Microsoft Excel. Hipoteze pa sem testirala s programom za statistično analizo podatkov SPSS. Rezultate sem prikazala v tabelah in grafikonih.

4 REZULTATI IN RAZPRAVA

Celotna in podrobnejša slika rezultatov ankete je priložena v dodatku magistrske naloge. Na tem mestu so navedeni le podatki, ki jih potrebujemo za analizo ankete po posameznih vprašanjih, ter rezultati tistih vprašanj, ki smo jih zastavili v hipotezi.

4.1 Kaj pomeni zate pojem prosti čas?

Pri prvem vprašanju sem želela ugotoviti, kaj pomeni za anketiranca pojem prosti čas. Anketiranci so imeli na voljo več odgovorov. Svoje odgovore so označili na petstopenjski lestvici, pri čemer je ena pomenila, da se s trditvijo sploh ne strinjajo, pet pa, da se s ponujeno trditvijo popolnoma strinjajo. Večina anketirancev je mnenja, da je prosti čas tako čas brez

obveznosti, čas za počitek, zabavo, sprostitev ali pa uživanje. Odstotek odgovorov med ponujenimi možnostmi je zelo podoben.

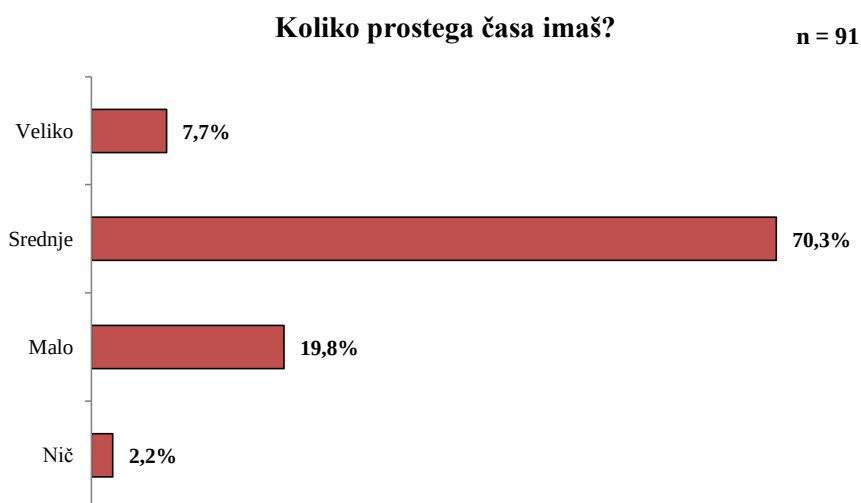
Med ponujenimi odgovori sem dala tudi možnost *drugo*, da lahko anketiranec napiše svoj odgovor. Tako sta samo dva odgovorila, da jima fitnes pomeni prosti čas, zgolj eden pa, da zanj prosti čas pomeni druženje.

Aktivnost	Število odgovorov
Fitnes	2
Druženje	1

Odgovori mladih so si zelo podobni in me niso posebej presenetili, saj je prosti čas za mlade čas brez obveznosti, ko lahko počnejo, kar želijo, čas, ki je preprosto samo njihov, pa čeprav namenjen samo počitku, zabavi, sprostitvi in uživanju.

Tako tudi Ule (2008: 102) v svoji knjigi pravi, da je prosti čas tudi čas, ko se ukvarjamo s prostočasnimi dejavnostmi, ki nudijo sprostitev in razvedrilo, zabavo ter osebno in socialno izpolnitev.

4.2 Koliko prostega časa imaš?

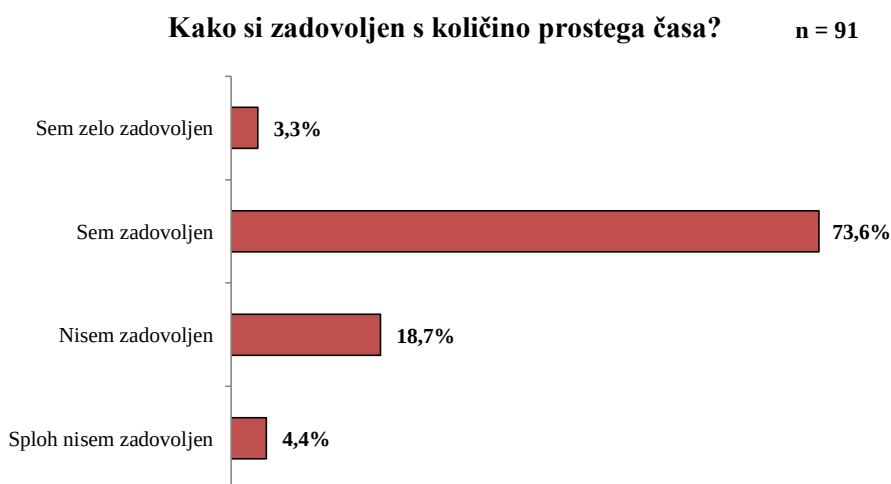

Največ mladih je odgovorilo, da imajo srednje prostega časa (70,3 %). Kar nekaj anketirancev je dejalo, da imajo malo prostega časa (19,8 %). Majhen odstotek mladih ima veliko časa za prosti čas (7,7 %). So pa tudi izjeme, ki trdijo, da prostega časa sploh nimajo (2,2 %).

Po večini imajo mladi dovolj oziroma srednje veliko prostega časa, kar me je malce presenetilo. Ker sem v raziskavo zajela predvsem šolsko aktivno mladino, sem bila prepričana, da bo odgovor malo ali nič v večini. Tako pa smo lahko ponosni, da kljub natrpanemu urniku v šoli mladim prosti čas res veliko pomeni.

Čeprav je že Lešnik je v svoji knjigi (1982: 96) pisal, da ni toliko pomembna količina prostega časa, temveč njegova kakovost. Ne zadostuje, da ima človek dovolj prostega časa, ker mu ta čas ne bo pomenil veliko, če ga ne bo znal kakovostno izrabiti, ustrezno svojim potrebam in interesom.

4.3 Kako si zadovoljen s količino prostega časa?

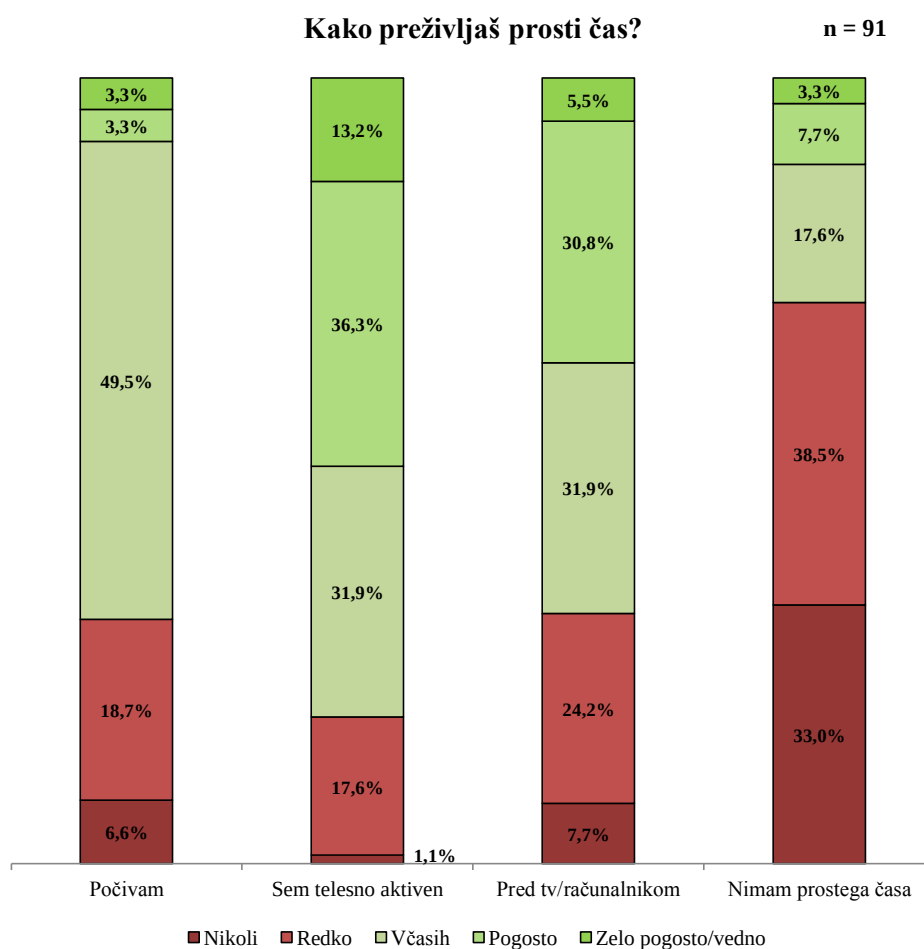
Večina anketirancev je zadovoljnih s količino prostega časa (73,6 %). So pa tudi tisti, ki trdijo, da prostega časa nimajo dovolj in niso zadovoljni s količino le-tega (18,7 %). Vidimo pa, da so tudi izjeme, ki trdijo, da sploh niso zadovoljni s količino prostega časa (4,4 %), ali pa, da so zelo zadovoljni s količino časa, ki ostane za prosti čas (3,3 %).

Odgovori me niso presenetili, saj sem bila mnenja, da so mladi v povprečju zadovoljni s količino prostega časa in zato sem tako zastavila tudi hipotezo.

H1: Večina mladih je zadovoljnih s količino prostega časa.

Hipotezo smo testirali s statističnim testom deleža pri 3. anketnem vprašanju, in sicer, ali je v populaciji več kot 50 % mladih, ki so zadovoljni s količino prostega časa. Osredotočili smo se na odgovore *sem zadovoljen* in *sem zelo zadovoljen*. Statistični test deleža je to hipotezo potrdil pri zelo nizki P-vrednosti in lahko s tveganjem, manjšim od 1 %, trdimo, da je tudi v populaciji več kot 50 % mladih zadovoljnih s količino prostega časa. Rezultati testa so razvidni iz priloge št. 3.

4.4 Kako preživljaš prosti čas?

Anketiranci so imeli na voljo več odgovorov. Svoje odgovore so označili na petstopenjski lestvici, pri čemer je ena pomenila, da nikoli na dan način ne preživljajo prostega časa, pet pa, da zelo pogosto/vedno preživljajo prosti čas na ponujen način. Tako skoraj polovica anketirancev svoj prosti čas izkoristi aktivno, se pravi, da so pogosto oziroma zelo pogosto telesno aktivni (takih je 49,5 % anketirancev). Nekaj manjši je odstotek tistih, ki prosti čas pogosto oziroma zelo pogosto preživljajo pred televizijo oziroma računalnikom (36,3 % anketirancev). Majhen pa je odstotek tistih, ki pogosto oziroma zelo pogosto počivajo (takih je skupaj 6,6 % anketirancev). Nekaj pa je tudi takšnih, ki pravijo, da pogosto oziroma zelo pogosto prostega časa sploh nimajo (11 %).

Ponudila pa sem tudi možnost *drugo*, da lahko anketiranec napiše svoj odgovor. Tako je eden napisal, da včasih prosti čas preživlja v vinogradu, dva se pogosto oziroma zelo pogosto v prostem času družita s prijatelji, spet drugi ustvarja glasbo, dva hodita v fitnes, eden je v prostem času na telefonu in eden pogosto bere.

Dejavnosti, kot sta delo v vinogradu in fitnes, bi lahko v moji tabeli prišteli pod telesno aktivnost, pa vendar sem želela pustiti tako, kot so anketiranci napisali.

Aktivnost	Število odgovorov	Lestvica
Delo v vinogradu	1	Včasih
Druženje s prijatelji	2	Pogosto, zelo pogosto
Ustvarjanje glasbe	1	Pogosto
Fitnes	2	Zelo pogosto
Telefon	1	Zelo pogosto
Branje	1	Pogosto

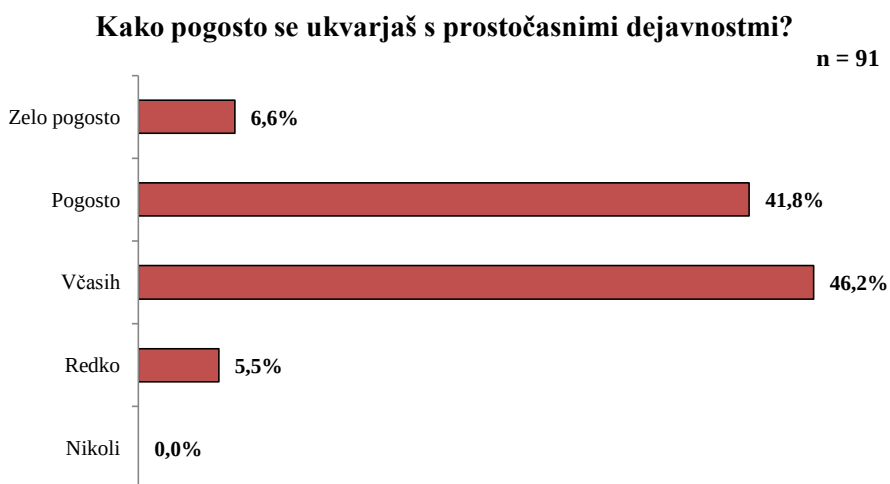
Mladi na različne načine preživljajo svoj prosti čas, pa najsi bo to počitek, kakšna telesna aktivnost ali pa zgolj sedenje za televizijo oziroma računalnikom. Največ mladih aktivno preživlja prosti čas (so telesno oziroma fizično aktivni), čeprav je odstotek mladih, ki počivajo oziroma so pred računalnikom ali gledajo televizijo, zanemarljivo manjši.

H2: Mladi premalo aktivno preživljajo svoj prosti čas.

Testiranje te hipoteze uporablja statistični test deleža na treh podvprašanjih anketnega vprašanja št. 4. Pri vseh testih smo v delež odgovorov v anketi zajemali le odgovora najvišje frekvence (torej odgovora *pogosto* in *zelo pogosto/vedno*). Pri podvprašanju *sem telesno aktiven*, kjer smo testirali, ali je delež mladih v populaciji, ki so pogosto telesno aktivni, višji od 40 %, je test to hipotezo potrdil pri dobrih 3 % tveganja. Žal test ni pokazal statistično značilnega rezultata za delež mladih, ki so telesno aktivni, višji od 50 % pri sprejemljivem tveganju 5 %. Nadalje smo testirali podvprašanje *počivam*, kjer hipoteze, da več kot 20 % mladih pogosto počiva v prostem času, nismo mogli potrditi (brez da bi sprejeli občutno višje tveganje napačnega sklepanja). Kot zadnje smo testirali še podvprašanje *pred TV/računalnikom*, kjer je test potrdil, da lahko s tveganjem, nižjim od 1 %, trdimo, da več kot 25 % mladih pogosto preživlja prosti čas pred TV ali računalnikom. Vendar pa ne moremo enako trditi, da je ta delež mladih večji od 30 %, brez da bi sprejeli višjega tveganja napačnega sklepanja (torej preko 5 %). Rezultati testov so razvidni iz priloge št. 3.

Če združimo izsledke iz testiranj, ugotovimo, da velik delež mladih pogosto preživlja prosti čas telesno aktivno, medtem ko nekaj manjši delež mladih pogosto preživi prosti čas pred TV/računalnikom, še manjši delež mladih pa pogosto počiva v prostem času.

4.5 Kako pogosto se ukvarjaš s prostočasnimi dejavnostmi?

Kar 41,8 % mladih se pogosto ukvarja s prostočasnimi dejavnostmi in 46,2 % včasih. Prav tako pa so tudi izjeme, ki se redko (5,5 %) ukvarjajo s kakšno prostočasno dejavnostjo.

Kljub natrpanemu urniku mladih, predvsem šoloobveznih, si jih večina vzame čas zase, za svoje interesne dejavnosti, hobije.

4.6 Kaj razumeš pod pojmom aktivno in kaj pod pasivno preživljanje prostega časa?

Aktivno

Aktivnost	Število odgovorov
Gibanje, telesna aktivnost: ukvarjanje s športom, rekreacija, kolesarjenje, sprehodi, nogomet, tek, ko delaš nekaj za telo, da bi bili zdravi	69
Druženje s prijatelji	6
Delaš nekaj, kar te veseli (izlet z motorjem)	3
Ko prosti čas izkoristiš za nekaj koristnega zase in druge	3
Zabava, sproščanje	2
Krožki, hobiji	2
»Feštanje«, delo okoli hiše in v vinogradu	1
Gasilske vaje, košnja trave, plavanje	1
Igranje igrice	1
Da se udeležuješ neke dejavnosti	1
Kuhanje	1
Po svojem izboru	1

Največ anketirancev, 69, je napisalo, da je aktivno preživljanje prostega časa takrat, ko se ukvarjajo s športom, se pravi rekreacija, ali kolesarijo, so na sprehodu, igrajo nogomet, tekajo, ko delajo nekaj za svoje telo, da bi bili zdravi. Nekaj jih pod pojmom aktivno preživet prosti čas razume, da se družijo s prijatelji; takih jih je šest. Trije menijo, da takrat delaš nekaj, kar te veseli, na primer greš na izlet z motorjem. Spet za druge je aktivno preživet prosti čas takrat, ko ta čas izkoristiš za nekaj koristnega zase in druge. Dva sta mnenja, da je zabava in sproščanje aktivno preživet prosti čas. Dva tudi menita, da so razni krožki, hobiji aktivno preživet prosti čas. Potem pa so posamezniki, ki menijo, da je aktivno preživet prosti čas takrat, ko se udeležuješ dejavnosti, ali pa gre zgolj za feštanje, delo okoli hiše in v vinogradu,

spet drugi pravi, pa so to gasilske vaje, košnja trave ali plavanje, eden pravi, da je to igranje igrice, za drugega je to kuhanje, spet za tretjega je to čas, ki ga porabiš po svojem izboru.

Aktivno preživet prosti čas za večino mladih pomeni predvsem športno aktivnost, torej raznolike dejavnosti povezane s športom, da ohranjajo fizično aktivnost svojega telesa. Ni pa zanemarljivo, da kar šestim anketirancem druženje s prijatelji pomeni aktivno preživet prosti čas. Čeprav to lahko pomeni samo posedanje ob kavi v gostinskem lokalu, ki je bolj pasivno preživljanje prostega časa, pa vendar pomeni tudi aktivno preživet prosti čas, ker je za mlade lahko prav tako koristen.

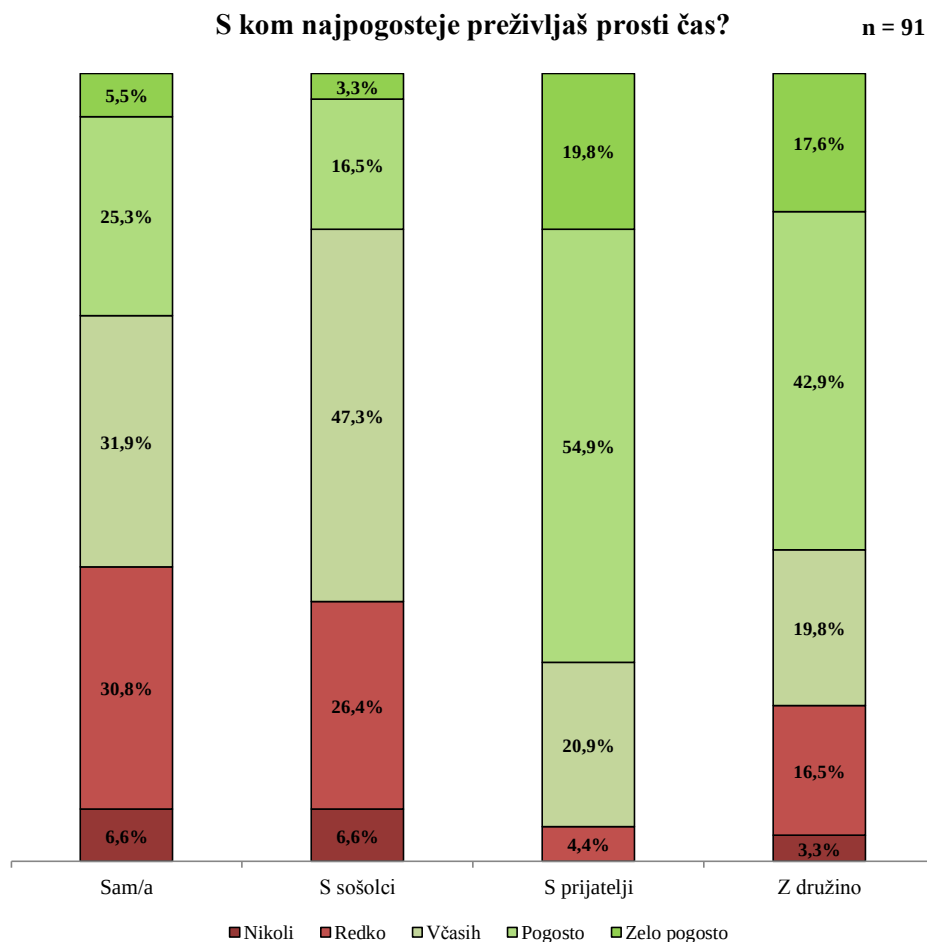
Pasivno

Aktivnost	Število odgovorov
Spanje, počitek, poležavanje, lenarjenje	34
Gledanje tv, poslušanje glasbe, igranje igrice, branje knjige	23
Ne počnem nič koristnega, torej sem pred TV ali računalnikom	13
Ne delaš čisto nič, gledaš v zrak	3
Dolgočasenje	3
Čas gre v nič, nisi produktiven	3
Da se sprostiš	1
Da uživaš življenje brez obveznosti	1
Kot da prostega časa ne bi imel	1
Na pijači	1
Nisi telesno dejaven	1
Opazuješ dogajanje	1
Sam	1
Telefon	1
Učenje, branje, risanje	1
Zapravljanje časa za aktivnosti, kjer nisi ne fizično ne umsko aktiven	1
Ne poznam izrazov	2

Največ anketirancev, 34, je napisalo, da je zanje pasivno preživet prosti čas takrat, ko bodisi spijo, počivajo ali samo poležavajo, lenarijo. 23 anketirancev razume pod pojmom pasivno preživet prosti čas, kadar gledajo televizijo, poslušajo glasbo, igrajo igrice ali berejo knjigo. 13 jih je mnenja, da takrat ne počneš nič koristnega, torej gledaš televizijo ali si za računalnikom. Trije mladi menijo, da je pasivno preživet prosti čas takrat, ko ne delaš čisto nič, se pravi gledaš v zrak. Spet drugi trije pravijo, da kadar se dolgočasijo, pasivno preživljajo prosti čas. Trije pa pravijo, da kadar gre čas v nič, se pravi, kadar nisi produktiven. Potem pa so posamezniki, ki menijo, da je pasivno preživet prosti čas takrat, ko se sprostiš, spet drugi pravi, da kadar uživaš življenje brez obveznosti. Eden pravi, kot da prostega časa ne bi imel, za drugega to pomeni, da gre na pijačo, za nekoga, da ni telesno dejaven, za nekoga tudi, da takrat, ko samo opazuje dogajanje, spet za tretjega je to čas, ko si sam, ali čas, ko se pogovarjaš po telefonu ali se zgolj učiš, bereš, rišeš, nekdo pa pravi, da pasivno preživiš prosti čas takrat, ko zapravljaš čas za aktivnosti, kjer nisi ne fizično ne umsko aktiven. Dva pa celo pravita, da izraza pasivno preživljanje prostega časa sploh ne poznata.

Največ mladih je mnenja, da poležavanje, lenarjenje, poslušanje glasbe, igranje igrice, gledanje televizije, pomeni pasivno preživljanje prostega časa. Torej gre za dejavnosti, pri katerih nisi fizično aktiven in ne terjajo nekega napora. Pa vendar vse te dejavnosti lahko pomenijo tudi aktivno preživet prosti čas in tako lahko sklepamo, da je pasivno tudi aktivno. Gre za neformalno učenje, ki prav z gledanjem televizije, poslušanjem glasbe ipd, dobiva svoj pomen.

4.7 S kom najpogosteje preživljaš prosti čas?

Največ mladih svoj prosti čas pogosto oziroma zelo pogosto preživlja s prijatelji (74,7 %). Velik odstotek je tudi takih, ki prosti čas pogosto oziroma zelo pogosto preživijo z družino (60,5 %). Kar nekaj je tudi takih, ki pogosto oziroma zelo pogosto prosti čas preživljajo kar sami (30,8 %). Najmanj pa je takih (19,8 %), ki pogosto oziroma zelo pogosto prosti čas preživijo s sošolci.

Ponudila pa sem tudi možnost *drugo*, da lahko anketiranec napiše svoj odgovor. Tako sta samo dva odgovorila, da najpogosteje svoj prosti čas preživita s fantom, dva pa s punco, eden pravi, da je glasbilo tisto, s katerim zelo pogosto preživi prosti čas, eden pravi, da prosti čas pogosto preživi s puncami na treningu, spet drugi s sosedom, eden pa, da zelo pogosto prosti čas preživlja z bratom.

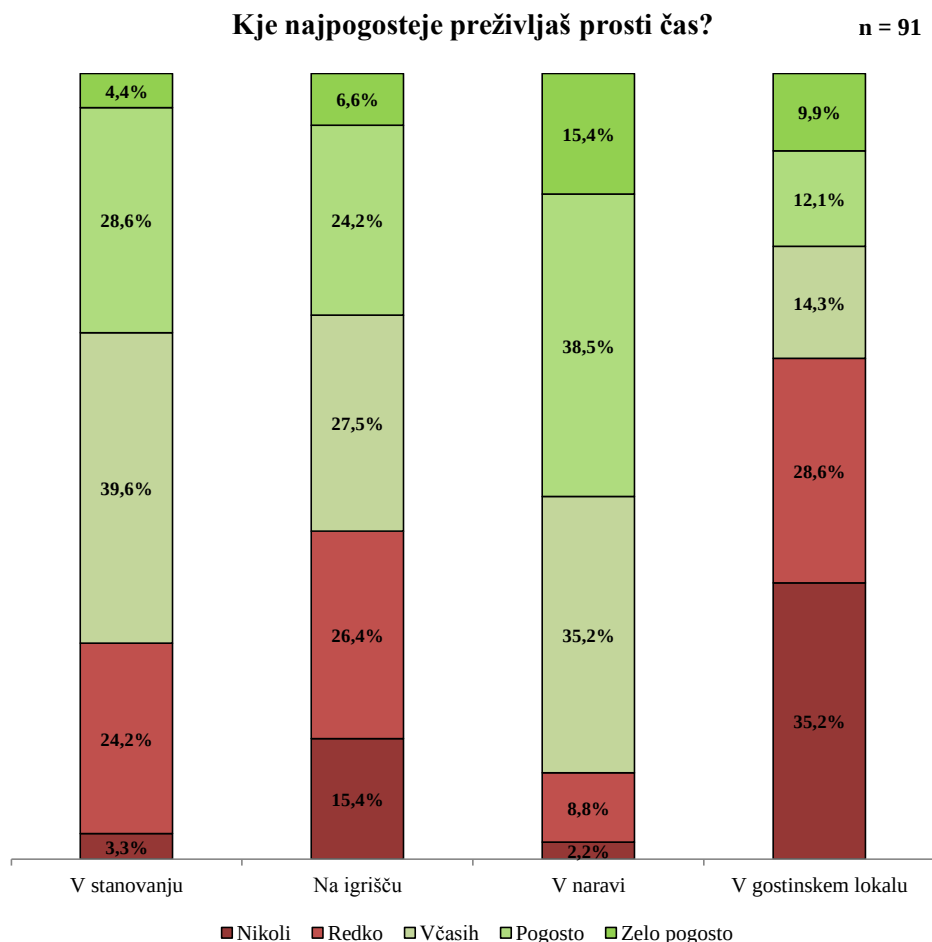
Aktivnost	Število odgovorov	Lestvica
Fant	2	Pogosto
Punca	2	Pogosto
Z glasbilom	1	Zelo pogosto
S puncami na treningu	1	Pogosto
S sosedom	1	Včasih
Brat	1	Zelo pogosto

Odgovori me niso posebej presenetili, saj sem menila, da mladi največ prostega časa preživijo s prijatelji, vrstniki, s katerimi imajo skupne interese, hobije. Eden najpomembnejših dejavnikov pri izbiri interesnih dejavnosti so prijatelji in vrstniške skupine, v katere je mladostnik vključen. Vrstniki dajejo mladostniku prijateljstvo in socialno podporo, mu omogočajo neodvisnost izven domačega okolja in so del prehajanja v odraslost (Derganc 2004: 50).

Če se že sama v mislih vrnem nazaj v njihova leta, smo najraje preživljali prosti čas s prijatelji, pa tudi s sošolci smo se veliko družili po končanih šolskih obveznostih. Rezultati moje ankete pa so pokazali, da je danes najmanj tistih mladih, ki se še v prostem času družijo s sošolci. To me je presenetilo. Morda je vzrok v tako že prenatrpanem urniku šoloobveznih, vsak skrbi zase in zato si v prostem času želijo, da se družijo z vrstniki, prijatelji. Sem pa vesela in hkrati ponosna na mlade, da je še vedno družina tista, ki jim pomeni zelo veliko in da v prostem času ne bežijo od nje, temveč ga preživljajo z njo.

Tako ima družina pomembno mesto v procesu posameznikove socializacije. Prosti čas ima tu pomembno vlogo, saj se preko njega uresničuje čustvo ljubezni, ki veže starše in otroke. Ta vez pa je temeljna osnova, ki omogoča posamezniku sožitje z drugimi ljudmi in z družbo (Hočevar 1981: 21–25).

4.8 Kje najpogosteje preživljaš prosti čas?

Med ponujenimi možnostmi je najvišji odstotek mladih, ki pogosto oziroma zelo pogosto prosti čas preživljajo v naravi (53,9 %), le malo pa je tistih, ki nikoli ali redko (11 %) prostega časa ne preživljajo v naravi. Podoben pa je odstotek mladih, ki prosti čas preživljajo pogosto oziroma zelo pogosto bodisi v stanovanju (33 %) ali na igrišču (30 %). Je pa nekoliko večji odstotek tistih (41,8 %), ki redko ali nikoli ne grejo na igrišče. Presenečena sem bila nad odgovorom, da zelo velik odstotek vprašanih nikoli (32 %) ali pa redko (26 %) svojega prostega časa ne preživlja v gostinskem lokalu.

Ponudila pa sem tudi možnost *drugo*, da lahko anketiranec napiše svoj odgovor. Tako eden pravi, da včasih preživlja svoj prosti čas doma pri prijateljici, spet drugi zelo pogosto v gasilskem domu, eden pri puncu, dva v fitnesu in eden v športni dvorani.

Aktivnost	Število odgovorov	Lestvica
Doma pri prijateljih	1	Včasih
Gasilski dom	1	Zelo pogosto
Pri puncih	1	Pogosto
V fitnesu	2	Zelo pogosto
V športni dvorani	1	Zelo pogosto

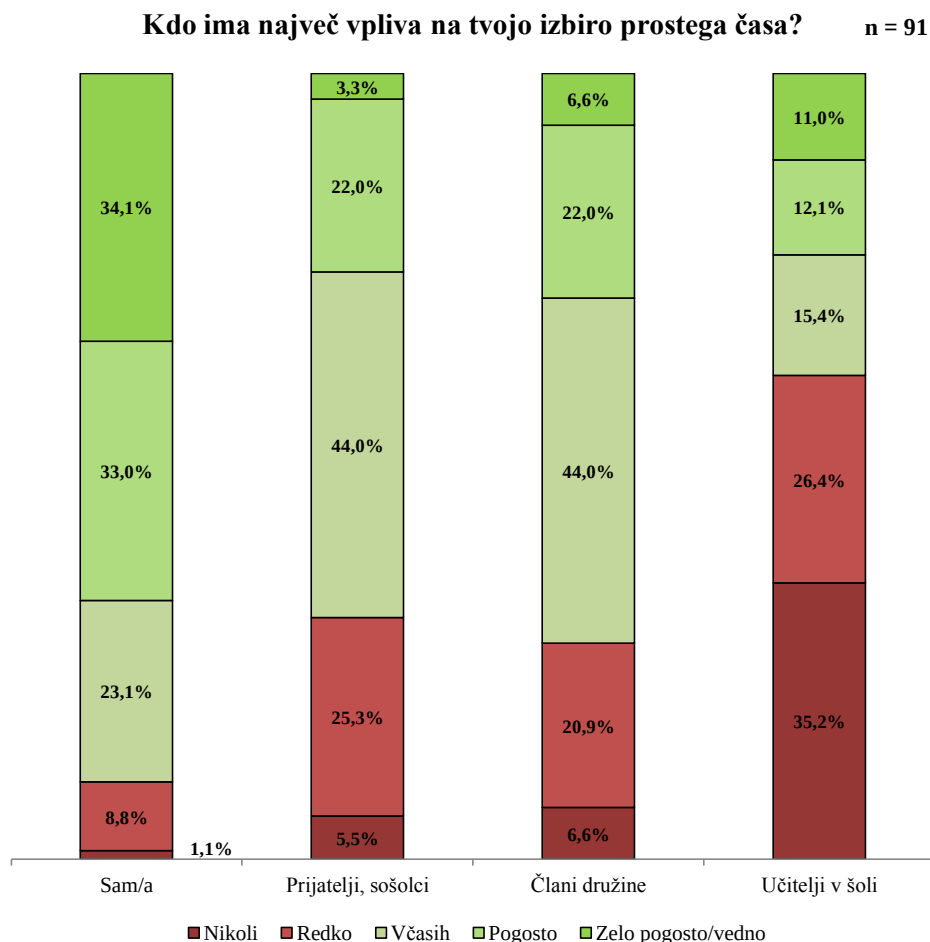
Mladi svojega prostega časa gotovo ne preživljajo vedno na enak način in na enakem kraju. Pričakovala sem, da se mladi danes v prostem času najraje zadržujejo doma, pred televizijo, računalnikom. Tako sem zastavila tudi hipotezo, ki pa smo jo ovrgli. Še vedno je najvišji odstotek mladih, ki se radi družijo v naravi.

Presenetilo me je, da je kar velik odstotek tistih (41,8 %), ki redko ali nikoli ne grejo na igrišče. Zato bi lahko sklepali, da posedajo po klopcah bodisi v parku, pred blokovskim naseljem, se družijo na vasi ali v mestu pred svojimi hišami ipd. Se pravi, da ni jim pomemben kraj druženja, temveč s kom preživljajo njihov prosti čas.

H3: Večina mladih pogosto preživlja prosti čas doma (v stanovanju).

Hipotezo, ali večina mladih res prosti čas pogosto preživlja doma (v stanovanju), smo preverjali s statističnim testom deleža 8. anketnega vprašanja. Hipoteze, da več kot 50 % mladih pogosto ali zelo pogosto preživlja prosti čas doma (v stanovanju), nismo mogli potrditi, saj je bilo tveganje za napačno sklepanje skoraj 100 %. Lahko pa z manj kot 4-odstotnim tveganjem trdimo, da je ta delež večji od 25 %. Večina mladih torej pogosto ali zelo pogosto ne preživlja prostega časa doma (v stanovanju). Rezultati testov so razvidni iz priloge št. 3.

4.9 Kdo ima največ vpliva na tvojo izbiro prostega časa?

Največ vpliva na izbiro prostega časa imajo anketiranci sami. Več kot polovica (67,1 %) je takšnih, ki pogosto oziroma zelo pogosto izbirajo svoj prosti čas. Zelo podoben odstotek je tistih, na katere pri izbiri prostega časa pogosto oziroma zelo pogosto vplivajo prijatelji oziroma sošolci (25,3 %) ali pa člani družine (28,6 %). So pa tudi takšni, na katere vplivajo učitelji v šoli (23,1 %).

Ponudila pa sem tudi možnost *drugo*, da lahko anketiranec napiše svoj odgovor. Tako je samo eden odgovoril, da ima njegova punca največ vpliva na izrabo njegovega prostega časa.

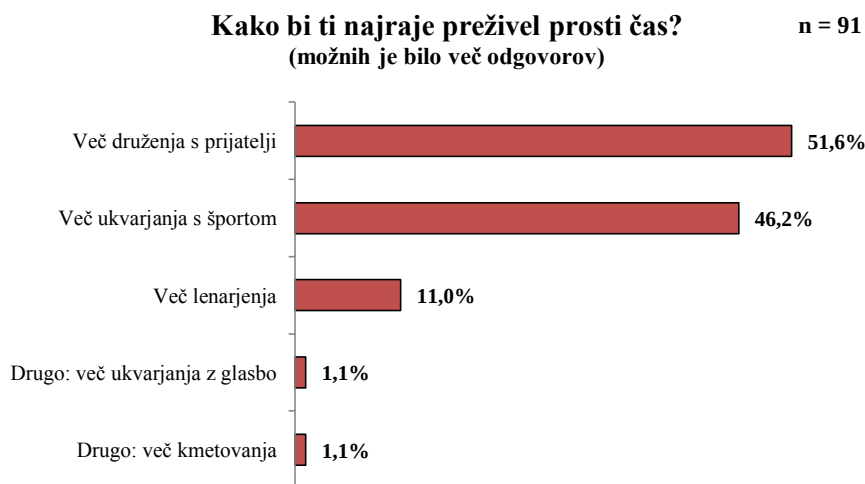
Aktivnost	Število odgovorov	Lestvica
Punca	1	Zelo pogosto

Odgovori so me malce presenetili, saj sem bila mnenja, da igrajo pomembno vlogo v življenju mladih prijatelji, jih želijo posnemati, se z njimi identificirati, zato sem tudi hipotezo zastavila v tej smeri. Vseeno pa sem ponosna na mlade, da imajo svoj jaz, pa čeprav le takrat, ko je govora o izbiri prostočasnih dejavnosti in izrabi prostega časa.

H4: Največ vpliva na izbiro prostega časa imajo prijatelji.

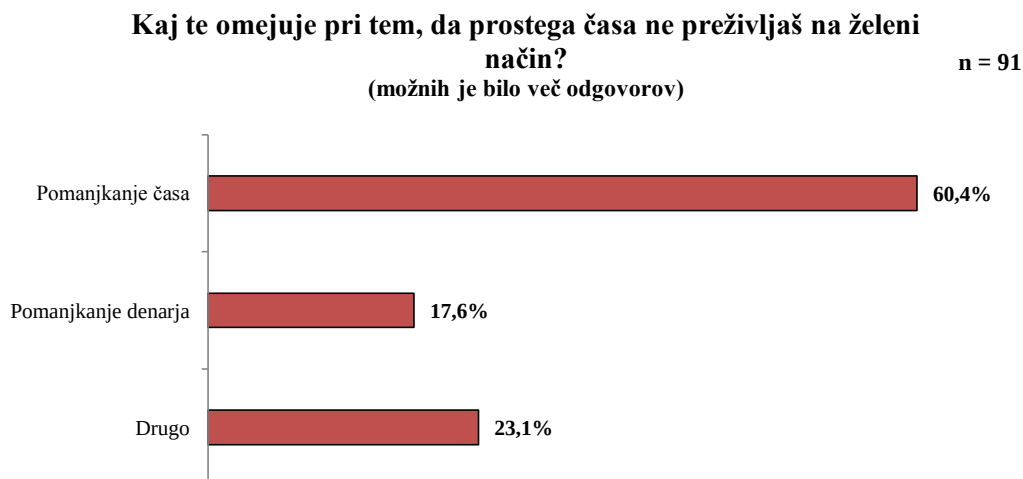
S statističnim testom deleža 9. anketnega vprašanja in manj kot 1-odstotnim tveganjem smo ugotovili, da je več kot 15 % mladih, na katere imajo prijatelji in sošolci pogosto ali zelo pogosto najpomembnejši vpliv pri izbiri prostega časa. Nismo pa mogli potrditi, da je ta delež večji od 20 % (tveganje je preseglo 5 %). Obenem smo pa z zelo visoko statistično značilnostjo (tveganje krepko pod 1 %) ugotovili, da je več kot 50 % mladih, ki imajo pogosto ali zelo pogosto sami največji vpliv na izbiro prostega časa, torej se prijatelji in sošolci niso izkazali kot najpomembnejši vpliv pri izbiri prostega časa. Rezultati testov so razvidni iz priloge št. 3.

4.10 Kako bi ti najraje preživel prosti čas?

Na vprašanje, kako bi ti najraje preživel prosti čas, je bilo možnih več odgovorov. Najpogostejši odgovor je, da si želijo več druženja s prijatelji (51,6 %) in več ukvarjanja s športom (46,2 %). Zraven pa si želijo še več lenarjenja (11 %), več ukvarjanja z glasbo (1,1 %) in eden si želi več časa za kmetovanje (1,1 %).

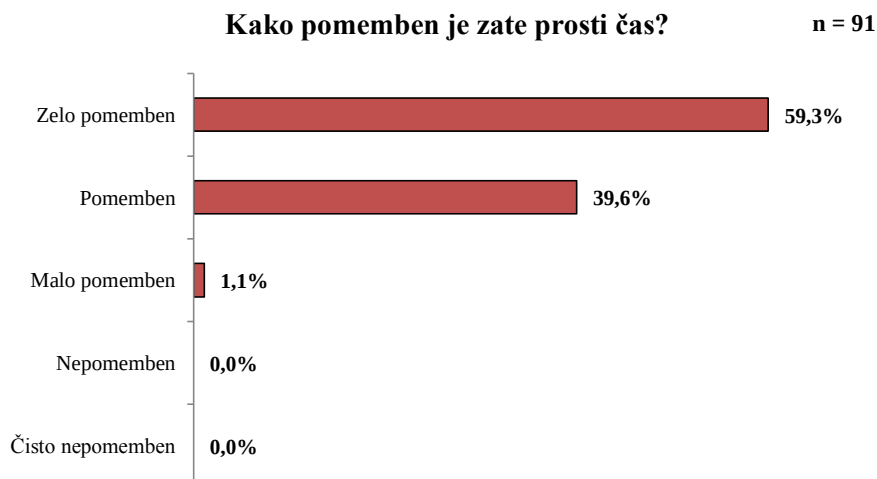
4.11 Kaj te omejuje pri tem, da prostega časa ne preživljaš na želeni način?

Pri tem vprašanju je bilo možnih več odgovorov. Največ anketirancev (60,4 %) je odgovorilo, da je pomanjkanje časa tisti razlog, zaradi katerega svojega prostega časa ne preživijo na želeni način. Majhen odstotek (17,6 %) jih trdi, da zaradi pomanjkanja denarja ne morejo izkoristiti prostega časa, kot bi ga sami želeli. So pa tudi drugi razlogi, zaradi katerih mladi ne izkoristijo prostega časa.

Vesela sem, da je v veliki meri prav pomanjkanje časa tisti razlog, ki mladim ne dopušča, da prosti čas izkoristijo na želeni način. Čeprav se zavedamo, da je veliko aktivnosti danes povezanih prav s finančnimi sredstvi, mladi tega še ne občutijo oziroma jih starši s tem nočejo obremenjevati in jih podpirajo pri njihovi izbiri.

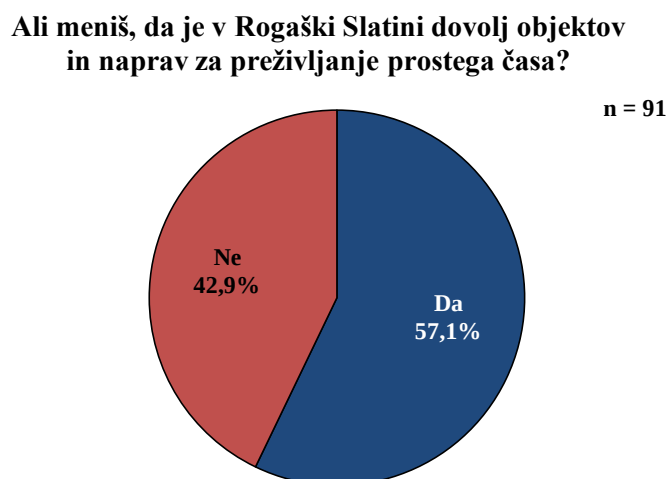
4.12 Kako pomemben je zate prosti čas?

Kar 59,3 % jih trdi, da je prosti čas zelo pomemben oziroma pomemben (39,6 %) v njihovem življenju. So pa tudi izjeme, za katere je prosti čas malo pomemben (1,1 %).

Lahko rečemo, da igra prosti čas pomembno vlogo v življenju mladih. Postal je nepogrešljiv element v njihovem življenju, kajti to je čas za sprostitev, zabavo, nabiranje novih moči, ipd.

4.13 Ali meniš, da je v Rogaški Slatini dovolj objektov in naprav za preživljanje prostega časa?

Samo 57,1 % mladih je mnenja, da je v Rogaški Slatini dovolj objektov in naprav za preživljanje prostega časa in kar 42,9 % jih meni, da teh objektov in naprav ni dovolj.

Pri vprašanju, ali je v našem kraju dovolj objektov in naprav za preživljanje prostega časa, sem bila razočarana, ker se odgovor da ni pojavil v večini. Rogaška Slatina je mesto, ki res ponuja raznolike možnosti za kakovostno preživljanje prostega časa. Pa vendar se je izkazalo, da današnji mladimi vse to ni dovolj, oziroma vprašanje, ki se tukaj pojavi, je, ali so mladi dovolj seznanjeni z vsemi možnostmi preživljanja prostega časa, ki jih ponuja Rogaška Slatina.

H5: Večina mladih je mnenja, da je v Rogaški Slatini dovolj možnosti za aktivno in raznoliko preživljanje prostega časa.

Tudi to hipotezo smo testirali z uporabo statističnega testa deleža. Testirali smo anketno vprašanje št. 13, in sicer delež ljudi, ki so na vprašanje odgovorili pritrdilno. Test ni potrdil, da je tudi v populaciji več kot 50 % mladih takega mnenja, saj je P-vrednost presegla sprejemljivo mejo tveganja 5 %, lahko pa s tveganjem, manjšim od 5 %, potrdimo, da je delež mladih, ki so mnenja, da je v Rogaški Slatini dovolj možnosti za aktivno in raznoliko preživljanje prostega časa, večji od 48,5 %. Rezultati testa so razvidni iz priloge št. 3.

4.14 Če je tvoj odgovor da, navedi nekatere izmed njih.

DA

Objekt/naprava	Število odgovorov
Igrišča (tenis, nogomet, košarka)	43
Park	23
Lokali (Central cafe, Bacchus, Lipca)	15
Fitnes	11
Janina	10
Bazen	9
Kino	6
Kolesarske poti	6
Smučišče	4
Knjižnica	3
City gym	2
Balnanje	2
Casino	1
Tekalna steza	1
Telovadnica	1

Tisti, ki so mnenja, da je v Rogaški Slatini dovolj objektov in naprav za preživljanje prostega časa, so dejali, da je dovolj igrišč, parkov, sledijo gostinski lokali, fitnes, bazen, kino, kolesarske poti, pozimi aktualno smučišče Janina, nekaj jih je navedlo tudi knjižnico, City gym, balnanje, casino, tekalno stezo ter telovadnico.

Če je tvoj odgovor ne, kaj bi si želel/a, da bi bilo bolje?

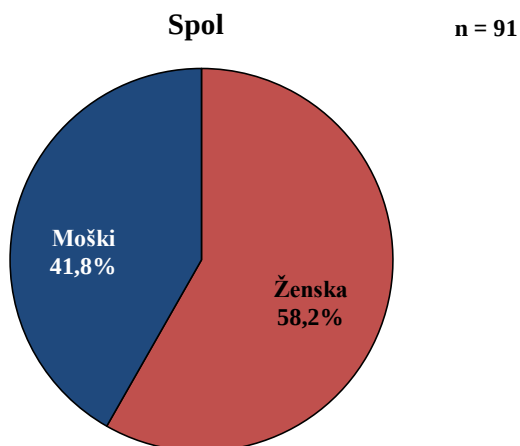
NE

Objekt/naprava/aktivnost	Število odgovorov
Več igrišč oziroma športnih površin (golf, baseball, karting, paintball, motokros, bike park, drsališče, street workout postaja, bowling, igrišče za odbojko na prostem)	16
Več "stvari za mlade": športne igre za mlade, koncerti na prostem, mladinski center oziroma prostor za druženje, igre na bazenu v poletnem času	7
Več lokalov	4
Večji bazen	3
Več aktivnosti – igral na prostem	3
Več igralnic oz. zabaviščnih prostorov	3
Več nakupovalnih centrov	3
Fitnes naprave na prostem	1
Adrenalinski park	1

Kar 39 mladih, kar predstavlja 42,9 %, pa je mnenja, da mesto Rogaška Slatina ne nudi dovolj objektov in naprav za kakovostno preživljanje prostega časa. Tako jih je največ mnenja, da je premalo igrišč oziroma športnih površin, med katerimi so navajali slednje: golf, baseball, karting, paintball, motokros, bike park, drsališče, street workout postaja, bowling ter igrišče za odbojko na prostem. Spet drugi pravijo, da bi morali imeti več »stvari za mlade«: razne športne igre, koncerti na prostem, mladinski center, igre na bazenu v poletnem času. Štirje pravijo, da bi moralo biti več lokalov, peščica je mnenja, da bi Rogaška Slatina morala imeti večji bazen, pa več aktivnosti na prostem, več igralnic oziroma zabaviščnih prostorov, več nakupovalnih centrov, eden je za fitnes naprave na prostem in eden bi imel adrenalinski park.

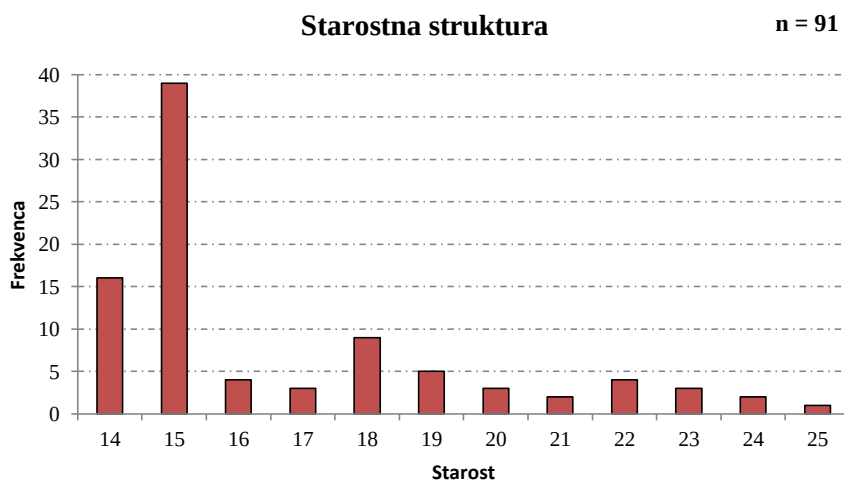
Rogaška Slatina kot mesto nudi precej široko paleto raznovrstnih dejavnosti, kjer bi lahko vsak našel kaj zase. Tako obstajajo objekti zaprtega tipa, kot so telovadnice, fitness center, ipd. in naprave na prostem: igrišča, kolesarska pot, trim steza ipd. Pa vendar še tako pisana paleta naprav in objektov ne zadovolji želja vseh mladih.

4.15 Struktura anketirancev glede na spol

V raziskavi je sodelovalo 91 anketirancev. Pri anketiranju nisem imela določeno, da mora biti odstotek pri spolu enak oziroma podoben. Se pa je na koncu izkazalo, da je rezultat pri spolu zelo blizu. Tako sem anketirala 53 žensk, kar je 58,2 %, in 38 moških, kar je 41,8 %. Tako je odstopanje v odstotkih fantov in deklet majhno.

4.16 Struktura anketirancev glede na starost

Kar se tiče starosti anketirancev, je največ bilo 15-letnikov (42,9 %), saj sem največ anket razdelila prav osnovnošolcem, in sicer v 9. razredu.

5 SKLEP

Z raziskavo sem preverila, kako mladi v Rogaški Slatini pojmujejo in preživljajo prosti čas, in prišla do temeljnih ugotovitev:

- Večina mladih je mnenja, da je prosti čas čas brez obveznosti, čas za počitek, zabavo, sprostitev ali pa uživanje.
- Mladi menijo, da imajo srednje veliko časa, ki jim ostane za prosti čas, da ga lahko izkoristijo, kakor želijo.
- Pravilno sem predvidevala, da je večina mladih zadovoljnih s količino prostega časa.
- Skoraj polovica anketirancev preživlja prosti čas aktivno, čeprav je odstotek tistih, ki v prostem času gledajo televizijo ali so za računalnikom zanemarljivo manjši. Zato sem imela prav, ko sem predvidevala, da mladi premalo aktivno preživljajo prosti čas, saj bi moral biti odstotek precej višji, da bi lahko to trdili za celotno populacijo.
- Zanimalo nas je, ali mladi sploh ločijo med pojmom aktivno in pasivno preživet prosti čas in kaj zanje pomeni. Tako za večino anketirancev aktivno preživet prosti čas pomeni predvsem športno aktivnost. Medtem ko so si skoraj enotni, da poležavanje, lenarjenje, poslušanje glasbe, gledanje televizije, pomeni pasivno preživet prosti čas.
- Najpogosteje prosti čas mladi preživljajo v družbi prijateljev, pa tudi družina je tista, s katero si delijo prosti čas.
- Predvidevala sem, da večina mladih prosti čas preživlja doma, v stanovanju. S statističnim testom sem nato hipotezo ovrgla in prišla do ugotovitve, da večina anketirancev pogosto oziroma zelo pogosto prosti čas preživlja v naravi.
- Motila sem se, ko sem predvidevala, da so prijatelji tisti, ki so vzgled mladim pri izbiri prostega časa. Tako sem hipotezo ovrgla. Pogosto oziroma zelo pogosto imajo prav sami največ vpliva, kako bodo izrabili svoj prosti čas.
- Da mladi prostega časa ne preživljajo na način, ki si ga želijo, je prav pomanjkanje časa tisti razlog, ki jih odvrne od želene izbire.
- Prost čas igra pomembno vlogo v življenju mladih.
- Predvidevali smo, da večina mladih meni, da imamo v Rogaški Slatini dovolj objektov in naprav za preživljanje prostega časa. Test ni potrdil, da je tudi v populaciji več kot 50 odstotkov mladih takega mnenja.

6 PREDLOGI

- Prosti čas postaja v današnji družbi vse pomembnejša vrednota. Pa vendar menim, da postaja za mlade vse pomembnejše, kaj s prostim časom, kako ga izkoristiti, saj pri mladostnikovem razvoju in integraciji v družbo, socializaciji, igra prav posebno vlogo. Ker sem po poklicu profesorica, vem, da je po šolah še premalo te ozaveščenosti o pomembnosti priložnosti aktivnosti za mlade in šolarje, kljub temu, da igrajo ključno vlogo pri celostnem razvoju posameznika. Lahko bi tako oblikovali predmet za to področje socialnega dela z mladimi. Premalokrat poslušamo želje mladih, ker se nam mogoče zdijo na prvi pogled nepomembne, vendar je zelo pomembno, da jim omogočimo, da so slišani, ter da lahko na podlagi njihovih izjav, mnenj in pripomb pridemo do nekega skupnega cilja. In ravno to je ključ do uspeha, da soustvarjamo skupaj z mladimi in ne namesto njih.
- Občina Rogaška Slatina mladim ponuja kar nekaj možnosti za aktivno preživljanje prostega časa. Tako je registriranih veliko klubov, društev, v katerih lahko mladi uresničijo priložnosti dejavnosti. Mesto ponuja tudi zunanje športne površine, od tenis igrišča, nogometnega igrišča, smučišča, trim steza, ipd. Nadalje je v mestu kar nekaj lokalov, kamor zahajajo mladi. Vprašanje pa je, ali je to za mlade dovolj, ali je vse to narejeno po njihovi meri, želji, potrebi? Vsi se znamo vprašati, zakaj včasih nekaj, kar je organizirano za mlade, kar je narejeno za njih, prav s strani mladih ni obiskano? Menim, da je vzrok prav v organizaciji vsega tega za mlade, za njih, ne vidim pa načrtnega sodelovanja skupaj z njimi. Tako bi morali mladinski center v Rogaški Slatini preurediti skupaj z mladimi, za njih, po njihovih željah in potrebah.
- V občini Rogaška Slatina sta trenutno registrirani dve mladinski organizaciji, Mladinski svet Občine Rogaška Slatina in Mladinsko društvo MC Slatna. Organizaciji sta bolj v fazi mirovanja kot aktivnega delovanja in spodbujanja mladih, da se vključujejo v njune aktivnosti ali pa samoorganizirajo in delujejo na njim zanimivih interesnih področjih (Klevže 2014: 38). Problem tukaj je tudi zaradi premalo komunikacije oziroma sodelovanja med občino in mladimi in tako onemogočeno vključevanje mladim v zadeve, ki neposredno vplivajo na njihovo življenje, informiranje mladih o aktivnostih, v katere se lahko vključijo, ipd. Leta 2009 je sicer nastala raziskava na temo Predlog razvoja mladinskega dela v Občini Rogaška Slatina 2010–2013, katere glavni cilj je bil med drugim tudi aktivno vključevanje mladih v

življenje občine ter okrepitev mladinske aktivnosti, ki bodo omogočale razvoj projektov, usmerjenih v kakovostno preživljanje prostega časa, aktivno participacijo in osebno rast otrok in mladih (spletni vir 3). A vendar raziskava in njeni načrti, predlogi nikakor ne obrodijo sadov. Tako lahko zaključimo, da smo v Rogaški Slatini aktivni na področju dela z mladimi, pa vendar vse to ni dovolj, ker delamo namesto njih, a ne z njimi.

7 LITERATURA IN VIRI

Bajzek, J. (2008), Svet prijateljstva in vezi prostega časa. V: Bajzek, J. idr. (ur), *Odiseja mladih*. Radovljica: založba Didakta (277–321).

Černigoj Sadar, N. (1986), *Možnosti v izvenrednem času*. Družboslovne razprave 3 (4): 85–99. Dostopno na <http://dk.fdv.uni-lj.si/dr/dr4Cernigoj-Sadar.PDF>.

Černigoj-Sadar, N. (1991), *Moški in ženske v prostem času: socialne in psihološke dimenzije načinov preživljanja prostega časa*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Derganc, S. (2004), *Prosti čas mladih*. Ljubljana: Salve: Društvo Mladinski ceh.

Gril, A. (2006), *Prosti čas mladih v Ljubljani*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.

Fištravec, A. (2009), Prosti čas in participacija mladih. V: Boljka, U. idr. (ur), *Med otroštvom in odraslostjo: Analiza položaja mladih v Sloveniji 2009*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Urad za mladino in Inštitut republike Slovenije za socialno varstvo (113–127).

Dostopno na:

http://www.ursm.gov.si/fileadmin/ursm.gov.si/pageuploads/pdf/PDF_verzija_Med-otrostvom-in-odraslostjo.pdf.

Hočevar, F. (1981), *Prosti čas*. Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije.

Hudej, M. (2009), *Biografija Mi2*. Maribor: Založba Litera.

Ivančič, C. (1999), Prosti čas. V: *Ptički brez gnezda*: glasilo Društva specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije, letnik 18, št. 37, str. 102–110. (Izdala: Sekcija MVO Društva defektologov Slovenije).

Kajba Gorjup, N. (1999), Prosti čas in njegov pomen nekoč, danes in jutri. V: *Otrok in družina*, št. 4, str. 13–15 (Gorenjski tisk).

Kirbiš, A. (2011), *Ustvarjalnost, kultura, prosti čas*. V: Lavrič, M. in drugi (ur), *Mladina 2010: družbeni profil mladih v Sloveniji*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino. Maribor: založba Aristej (249–278).

Kladnik, R. (1979), *Prostovoljne dejavnosti*. Maribor: Pedagoška akademija, VTOZD, razredni pouk.

Klevže, N. (2014), *Trženje mladinskega sveta Občine Rogaška Slatina–MSORS*. Celje: Ekonomska šola Celje, Višja strokovna šola (diplomsko delo).

Krempl, H. (2003), *Prosti čas mladih*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede (diplomska naloga).

Kristančič, A. (2007), *Svoboda izbire – moj prosti čas*. Ljubljana: Združenje svetovalnih delavcev Slovenije.

Krivec, M., Jagodič, K. (2009), *Delo in prosti čas žensk*. Celje: Mestna občina Celje (raziskovalna naloga).

Kuhar, M. (2007), *Prosti čas mladih v 21. stoletju*. V: Socialna pedagogika, letnik 11, številka 4, str. 453 – 471. Ljubljana: Združenje za socialno pedagogiko. Dostopno na: <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-U4CNPZ4P>.

Lešnik, R. (1982), *Prosti čas: delo, človek, družba, vzgoja*. Maribor: Založba obzorja.

Mesec, B. (1981), *Pomen prostega časa pri nastajanju in preprečevanju prestopništva mladoletnikov*. V: Hočevar, F., Mesec, B. (ur), *Prosti čas*. Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije (53–57).

Novak, J. (1983), *Letni dopust*. Ljubljana: TOZD Gospodarski vestnik.

Poštrak, M. (2007), *Preventivna funkcija prostega časa*. V: Kristančič, A. (ur), *Svoboda izbire – moj prosti čas*. Ljubljana: Združenje svetovalnih delavcev Slovenije (147–165).

Poštrak, M. (2015), *Koncepti socialnega dela z mladimi*. V: Socialno delo, letnik 54, št. 5. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (269–280).

Sajko, S. (2009), *Krajevna kulturna zgodovina Rogaške Slatine*. Maribor: Filozofska fakulteta (diplomska naloga).

Strojin, T. (1986), Izraba prostega časa kot razpoznavni znak človekove identitete. V: *Socialno delo*, letnik 25, št. 2. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (103–106).

Šugman Bohinc, L., idr. (2007), *Življenjski svet uporabnika: raziskovanje, ocenjevanje in načrtovanje uporabe virov za doseganje zelenih razpletov*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo (katalog socialnega dela).

Ule, M., Mihelj, V. (1995), *Pri(e)hodnost mladine*. Ljubljana: DZS in Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino.

Ule, M. (1996), Življenjski stili, (sub)kulture. V: Ule, M., idr., (ur.), *Mladina v devetdesetih: analiza stanja v Sloveniji*. Znanstveno in publicistično središče Ljubljana, 1996, Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije, Urad Republike Slovenije za mladino (217–234).

Ule, M. (1999), Stoletja mladine – spremna študij. V: Gillis, J. (ur.), *Mladina in zgodovina – tradicije in spremembe v evropskih starostnih odnosih od 1770 do danes*. Maribor: Založba Aristej (237–295).

Ule, M. (2000), Mladi v družbi novih tveganj in negotovosti. V: Ule, M., idr., (ur.), *Socialna ranljivost mladih*. Maribor: Zbirka Juventa, Aristej (15–89).

Ule, M., idr. (2000), *Socialna ranljivost mladih*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino. Založba Aristej.

Ule, M., Kuhar, M. (2002), Sodobna mladina: Izziv sprememb. Prosti čas mladih. V: Mihelj, V. (ur.), *Mladina 2000: Slovenska mladina na prehodu v tretje tisočletje*. Ljubljana: Urad Republike Slovenije za mladino, Maribor: Aristej (69–76).

Ule, M. (2008), *Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Zurc, J. (2008), *Umeščenost gibalnih oz. športnih aktivnosti v strukturo prostega časa mladih*. Študij primera v Mestni občini Koper. Socialno delo, letnik 47, številka 1/2, str. 37–51. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo. Dostopno na:
<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-UC3VD84Z>.

Spletni vir 1:

http://www.slovenia.info/si/Mesta-in-kraji-v-Sloveniji/Roga%C5%A1ka-Slatina.htm?_ctg_kraji=4407&lng=1.

Spletni vir 2: https://sl.wikipedia.org/wiki/Roga%C5%A1ka_Slatina.

Spletni vir 3:

<http://www.rogaska-slatina.si/uploaded/Priloga%204-Predlog%20razvoja%20mladinskega%20dela%20v%20Ob%C4%8Dini%20Roga%C5%A1ka%20Slatina.txt.pdf>.

8 PRILOGE

8.1 Priloga št. 1: Anketni vprašalnik

Pozdravljeni, sem Simona Sajko, absolventka magistrskega študija na Fakulteti za socialno delo v Ljubljani. Za temo magistrske naloge sem si izbrala prosti čas mladih v Rogaški Slatini. V ta namen sem izdelala anketni vprašalnik, ki mi bo služil za raziskovanje te teme.

Pridobljeni podatki bodo namenjeni izključno moji nalogi. Anonimnost je zagotovljena, zato vas prosim, da izpolnujete resno in iskreno.

Hvala za sodelovanje.

1. Na lestvici od 1–5 označi s križcem, kaj pomeni zate pojem prosti čas. Pri vsakem odgovoru označi eno ponujeno možnost (1 pomeni se sploh ne strinjam, 2 se ne strinjam, 3 ne, 4 se strinjam, 5 se popolnoma strinjam).

PROSTI ČAS	1 se sploh ne strinjam	2 se ne strinjam	3 ne	4 se strinjam	5 se popolnoma strinjam
Čas brez obveznosti					
Počitek					
Zabava/ razvedrilo					
Sprostitev					
Uživanje					
Drugo _____					

2. Koliko prostega časa imaš?
 - a) Nič.
 - b) Malo.
 - c) Srednje.
 - d) Veliko.

3. Kako si zadovoljen s količino prostega časa?

- a) Sploh nisem zadovoljen.
- b) Nisem zadovoljen.
- c) Sem zadovoljen.
- d) Sem zelo zadovoljen.

4. Na lestvici od 1 do 5 označi, kako preživljaš prosti čas? Pri vsakem odgovoru označi eno ponujeno možnost (1 pomeni nikoli, 2 redko, 3 včasih, 4 pogosto, 5 zelo pogosto / vedno).

PROSTI ČAS PREŽIVLJAM TAKO, DA	1 nikoli	2 redko	3 včasih	4 pogosto	5 zelo pogosto / vedno
Počivam.					
Sem telesno aktiven.					
Pred tv/računalnikom.					
Nimam prostega časa.					
Drugo _____					

5. Kako pogosto se ukvarjaš s prostočasnimi dejavnostmi?

- a) Nikoli.
- b) Redko.
- c) Včasih.
- d) Pogosto.
- e) Zelo pogosto.

6. Kaj razumeš pod pojmom aktivno in kaj pod pasivno preživljanje prostega časa?

Aktivno: _____

Pasivno: _____

7. S kom najpogosteje preživljaš prosti čas? Pri vsakem odgovoru označi eno ponujeno možnost (1 pomeni nikoli, 2 redko, 3 včasih, 4 pogosto, 5 zelo pogosto).

PROSTI ČAS PREŽIVLJAM	1 nikoli	2 redko	3 včasih	4 pogosto	5 zelo pogosto
Sam/a					
S sošolci					
S prijatelji					
Z družino					
Drugo _____					

8. Na lestvici od 1 do 5 obkroži, kje najpogosteje preživljaš prosti čas? Pri vsakem odgovoru označi eno ponujeno možnost (1 pomeni nikoli, 2 redko, 3 včasih, 4 pogosto, 5 zelo pogosto / vedno).

KJE NAJPOGOSTEJE PREŽIVLJAŠ PROSTI ČAS	1 nikoli	2 redko	3 včasih	4 pogosto	5 zelo pogosto / vedno
V stanovanju					
Na igrišču					
V naravi					
V gostinskem lokalu					
Drugo _____					

9. Kdo ima največ vpliva na tvojo izbiro prostega časa? Pri vsakem odgovoru označi eno ponujeno možnost (1 pomeni nikoli, 2 redko, 3 včasih, 4 pogosto, 5 zelo pogosto / vedno).

KDO IMA NAJVEČ VPLIVA NA IZBIRO PROSTEGA ČAS	1 nikoli	2 redko	3 včasih	4 pogosto	5 zelo pogosto / vedno
Sam/a					
Prijatelji, sošolci					
Člani družine					
Učitelji v šoli					
Drugi _____					

10. Kako bi ti najraje preživel prosti čas?

- a) Več druženja s prijatelji.
- b) Več ukvarjanja s športom.
- c) Več lenarjenja.
- d) Drugo _____

11. Kaj te omejuje pri tem, da prostega časa ne preživljaš na želeni način?

- a) Pomanjkanje časa.
- b) Pomanjkanje denarja.
- c) Drugo:

12. Na lestvici od 1 do 5 oceni, kako pomemben je zate prosti čas (1 pomeni čisto nepomemben, 5 zelo pomemben).

POMEMBNOST PROSTEGA ČASA	1 čisto nepomemben	2 nepomemben	3 malo pomemben	4 pomemben	5 zelo pomemben

13. Ali meniš, da je v Rogaški Slatini dovolj objektov in naprav za preživljanje prostega časa?

a) Da.

b) Ne.

14. Če je tvoj odgovor da, jih navedi nekaj izmed teh.

Če je tvoj odgovor ne, kaj bi si želel/a, da bi bilo bolje?

SPOL (obkroži): m ž

STAROST: _____ let

8.2 Priloga št. 2: Tabele

Kaj pomeni zate pojem prosti čas?

	Čas brez obveznosti		Počitek		Zabava/razvedrilo		Sprostitev		Uživanje	
	Frekvenca	Delež	Frekvenca	Delež	Frekvenca	Delež	Frekvenca	Delež	Frekvenca	Delež
Se sploh ne strinjam	5	5,5 %	3	3,3 %	0	0,0 %	0	0,0 %	1	1,1%
Se ne strinjam	3	3,3 %	3	3,3 %	0	0,0 %	2	2,2 %	1	1,1%
Ne	6	6,6 %	9	9,9 %	1	1,1 %	4	4,4 %	4	4,4%
Se strinjam	42	46,2 %	53	58,2 %	41	45,1 %	34	37,4 %	39	42,9%
Se popolnoma strinjam	35	38,5 %	23	25,3 %	49	53,8 %	51	56,0 %	46	50,5%
Skupaj	91	100 %	91	100 %	91	100 %	91	100 %	91	100%

Koliko prostega časa imaš?

	Frekvenca	Delež
Nič	2	2,2 %
Malo	18	19,8 %
Srednje	64	70,3 %
Veliko	7	7,7 %
Skupaj	91	100 %

Kako si zadovoljen s količino prostega časa?

	Frekvenca	Delež
Sploh nisem zadovoljen	4	4,4 %
Nisem zadovoljen	17	18,7 %
Sem zadovoljen	67	73,6 %
Sem zelo zadovoljen	3	3,3 %
Skupaj	91	100 %

Kako preživljaš prosti čas?

	Počivam		Sem telesno aktiven		Pred tv/računalnikom		Nimam prostega časa	
	Frekvenca	Delež	Frekvenca	Delež	Frekvenca	Delež	Frekvenca	Delež
Nikoli	6	6,6 %	1	1,1 %	7	7,7 %	30	33,0 %
Redko	17	18,7 %	16	17,6 %	22	24,2 %	35	38,5 %
Včasih	45	49,5 %	29	31,9 %	29	31,9 %	16	17,6 %
Pogosto	20	22,0 %	33	36,3 %	28	30,8 %	7	7,7 %
Zelo pogosto/vedno	3	3,3 %	12	13,2 %	5	5,5 %	3	3,3 %
Skupaj	91	100 %	91	100 %	91	100 %	91	100 %

Kako pogosto se ukvarjaš s prostočasnimi dejavnostmi?

	Frekvenca	Delež
Nikoli	0	0,0 %
Redko	5	5,5 %
Včasih	42	46,2 %
Pogosto	38	41,8 %
Zelo pogosto	6	6,6 %
Skupaj	91	100 %

S kom najpogosteje preživljaš prosti čas?

	Sam/a		S sošolci		S prijatelji		Z družino	
	Frekvenca	Delež	Frekvenca	Delež	Frekvenca	Delež	Frekvenca	Delež
Nikoli	6	6,6 %	6	6,6 %		0,0 %	3	3,3 %
Redko	28	30,8 %	24	26,4 %	4	4,4 %	15	16,5 %
Včasih	29	31,9 %	43	47,3 %	19	20,9 %	18	19,8 %
Pogosto	23	25,3 %	15	16,5 %	50	54,9 %	39	42,9 %
Zelo pogosto	5	5,5 %	3	3,3 %	18	19,8 %	16	17,6 %
Skupaj	91	100 %	91	100 %	91	100 %	91	100 %

Kje najpogosteje preživljaš prosti čas?

	V stanovanju		Na igrišču		V naravi		V gostinskem lokalu	
	Frekvenca	Delež	Frekvenca	Delež	Frekvenca	Delež	Frekvenca	Delež
Nikoli	3	3,3 %	14	15,4 %	2	2,2 %	32	35,2 %
Redko	22	24,2 %	24	26,4 %	8	8,8 %	26	28,6 %
Včasih	36	39,6 %	25	27,5 %	32	35,2 %	13	14,3 %
Pogosto	26	28,6 %	22	24,2 %	35	38,5 %	11	12,1 %
Zelo pogosto	4	4,4 %	6	6,6 %	14	15,4 %	9	9,9 %
Skupaj	91	100 %	91	100 %	91	100 %	91	100 %

Kdo ima največ vpliva na tvojo izbiro prostega časa?

	Sam/a		Priatelji, sošolci		Člani družine		Učitelji v šoli	
	Frekvenca	Delež	Frekvenca	Delež	Frekvenca	Delež	Frekvenca	Delež
Nikoli	1	1,1 %	5	5,5 %	6	6,6 %	32	35,2 %
Redko	8	8,8 %	23	25,3 %	19	20,9 %	24	26,4 %
Včasih	21	23,1 %	40	44,0 %	40	44,0 %	14	15,4 %
Pogosto	30	33,0 %	20	22,0 %	20	22,0 %	11	12,1 %
Zelo pogosto/vedno	31	34,1 %	3	3,3 %	6	6,6 %	10	11,0 %
Skupaj	91	100 %	91	100 %	91	100 %	91	100 %

Kako bi ti najraje preživel prosti čas?

(možnih je bilo več odgovorov)	Frekvenca	Delež
Več druženja s prijatelji	47	51,6 %
Več ukvarjanja s športom	42	46,2 %
Več lenarjenja	10	11,0 %
Drugo: več ukvarjanja z glasbo	1	1,1 %
Drugo: več kmetovanja	1	1,1 %

Kaj te omejuje pri tem, da prostega časa ne preživljaš na zeleni način?

(možnih je bilo več odgovorov)	Frekvenca	Delež
Pomanjkanje časa	55	60,4 %
Pomanjkanje denarja	16	17,6 %
Drugo	21	23,1 %

Kako pomemben je zate prosti čas?

	Frekvenca	Delež
Čisto nepomemben	0	0,0 %
Nepomemben	0	0,0 %
Malo pomemben	1	1,1 %
Pomemben	36	39,6 %
Zelo pomemben	54	59,3 %
Skupaj	91	100 %

Ali meniš, da je v Rogaški Slatini dovolj objektov in naprav za preživljanje prostega časa?

	Frekvenca	Delež
Da	52	57,1 %
Ne	39	42,9 %
Skupaj	91	100 %

Spol

	Frekvenca	Delež
Ženska	53	58,2 %
Moški	38	41,8 %
Skupaj	91	100 %

Starost

	Frekvenca	Delež
14	16	17,6 %
15	39	42,9 %
16	4	4,4 %
17	3	3,3 %
18	9	9,9 %
19	5	5,5 %
20	3	3,3 %
21	2	2,2 %
22	4	4,4 %
23	3	3,3 %
24	2	2,2 %
25	1	1,1 %
Skupaj	91	100 %

8.3 Priloga št. 3: Testiranje hipotez

Test H1 Več kot 50 % mladih je zadovoljnih s količino prostega časa (na 3. anketno vprašanje odgovorili s <i>Sem zadovoljen</i> ali <i>Sem zelo zadovoljen</i>)		
Hipotetiziran delež	Π	0,500
Delež v vzorcu	p	0,769
Število enot v vzorcu	n	91
Standardna napaka	se	0,052
Vrednost standardizirane spremenljivke z	z	5,137
P-vrednost (potrjena)	p	0,0000
Pogoj za uporabo preizkusa deleža (>5)		22,8

Test H2 Več kot 40 % mladih pogosto aktivno preživlja svoj prosti čas (na 4. anketno vprašanje, podvprašanje <i>Sem telesno aktiven</i> odgovorili s <i>Pogosto</i> ali <i>Zelo pogosto/vedno</i>)		
Hipotetiziran delež	Π	0,400
Delež v vzorcu	p	0,495
Število enot v vzorcu	n	91
Standardna napaka	se	0,051
Vrednost standardizirane spremenljivke z	z	1,840
P-vrednost (potrjena)	p	0,0329
Pogoj za uporabo preizkusa deleža (>5)		21,8

Test H2		
Več kot 20 % mladih pogosto počiva v svojem prostem času (na 4. anketno vprašanje, podvprašanje <i>Počivam</i> odgovorili s <i>Pogosto</i> ali <i>Zelo pogosto/vedno</i>)		
Hipotetiziran delež	Π	0,200
Delež v vzorcu	p	0,253
Število enot v vzorcu	n	91
Standardna napaka	se	0,042
Vrednost standardizirane spremenljivke z	z	1,258
P-vrednost (zavrnjena)	p	0,1042
Pogoj za uporabo preizkusa deleža (>5)		14,6

Test H2		
Več kot 25 % mladih pogosto preživi svoj prosti čas pred TV/rač. (na 4. anketno vprašanje, podvprašanje <i>Pred TV/računalnikom</i> odgovorili s <i>Pogosto</i> ali <i>Zelo pogosto/vedno</i>)		
Hipotetiziran delež	Π	0,250
Delež v vzorcu	p	0,363
Število enot v vzorcu	n	91
Standardna napaka	se	0,045
Vrednost standardizirane spremenljivke z	z	2,481
P-vrednost (potrjena)	p	0,0065
Pogoj za uporabo preizkusa deleža (>5)		17,1

Test H2		
Več kot 30 % mladih pogosto preživi svoj prosti čas pred TV/rač. (na 4. anketno vprašanje, podvprašanje <i>Pred TV/računalnikom</i> odgovorili s <i>Pogosto</i> ali <i>Zelo pogosto/vedno</i>)		
Hipotetiziran delež	Π	0,300
Delež v vzorcu	p	0,363
Število enot v vzorcu	n	91
Standardna napaka	se	0,048
Vrednost standardizirane spremenljivke z	z	1,304
P-vrednost (zavrnjena)	p	0,0961
Pogoj za uporabo preizkusa deleža (>5)		19,1

Test H3 Več kot 50 % mladih pogosto preživi svoj prosti čas v stanovanju (na 8. anketno vprašanje, podvprašanje <i>V stanovanju</i> odgovorili s <i>Pogosto</i> ali <i>Zelo pogosto/vedno</i>)		
Hipotetiziran delež	Π	0,500
Delež v vzorcu	p	0,330
Število enot v vzorcu	n	91
Standardna napaka	se	0,052
Vrednost standardizirane spremenljivke z	z	-3,250
P-vrednost (zavrnjena)	p	0,9994
Pogoj za uporabo preizkusa deleža (>5)		22,8

Test H3 Več kot 25 % mladih pogosto preživi svoj prosti čas v stanovanju (na 8. anketno vprašanje, podvprašanje <i>V stanovanju</i> odgovorili s <i>Pogosto</i> ali <i>Zelo pogosto/vedno</i>)		
Hipotetiziran delež	Π	0,250
Delež v vzorcu	p	0,330
Število enot v vzorcu	n	91
Standardna napaka	se	0,045
Vrednost standardizirane spremenljivke z	z	1,755
P-vrednost (potrjena)	p	0,0396
Pogoj za uporabo preizkusa deleža (>5)		17,1

Test H4

Na več kot 15 % mladih imajo pogosto največ vpliva pri izbiri prostega časa prijatelji

(na 9. anketno vprašanje, podvprašanje *Prijatelji, sošolci* odgovorili s *Pogosto* ali *Zelo pogosto/vedno*)

Hipotetiziran delež	II	0,150
Delež v vzorcu	p	0,253
Število enot v vzorcu	n	91
Standardna napaka	se	0,037
Vrednost standardizirane spremenljivke z	z	2,745
P-vrednost (potrjena)	p	0,0030
Pogoj za uporabo preizkusa deleža (>5)		11,6

Test H4

Na več kot 20 % mladih imajo pogosto največ vpliva pri izbiri prostega časa prijatelji

(na 9. anketno vprašanje, podvprašanje *Prijatelji, sošolci* odgovorili s *Pogosto* ali *Zelo pogosto/vedno*)

Hipotetiziran delež	II	0,200
Delež v vzorcu	p	0,253
Število enot v vzorcu	n	91
Standardna napaka	se	0,042
Vrednost standardizirane spremenljivke z	z	1,258
P-vrednost (zavrnjena)	p	0,1042
Pogoj za uporabo preizkusa deleža (>5)		14,6

Test H4

Na več kot 50 % mladih imajo pogosto največ vpliva pri izbiri prostega časa oni sami

(na 9. anketno vprašanje, podvprašanje *Sam* odgovorili s *Pogosto* ali *Zelo pogosto/vedno*)

Hipotetiziran delež	Π	0,500
Delež v vzorcu	p	0,670
Število enot v vzorcu	n	91
Standardna napaka	se	0,052
Vrednost standardizirane spremenljivke z	z	3,250
P-vrednost (potrjena)	p	0,0006
Pogoj za uporabo preizkusa deleža (>5)		22,8

Test H5

Več kot 48,5 % mladih je mnenja, da je v Rogaški Slatini dovolj objektov in naprav za preživljanje prostega časa

(na 13. anketno vprašanje odgovorili z *Da*)

Hipotetiziran delež	Π	0,485
Delež v vzorcu	p	0,571
Število enot v vzorcu	n	91
Standardna napaka	se	0,052
Vrednost standardizirane spremenljivke z	z	1,650
P-vrednost (potrjena)	p	0,0495
Pogoj za uporabo preizkusa deleža (>5)		22,7